

MONITORING EU europoslance Hynka Fajmona

PROSINEC 2006 / LEDEN 2007

PETRA KUCHYŇKOVÁ, ONDŘEJ KRUTÍLEK

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY

BRNO 2007

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY (CDK)

- nezávislá, nezisková vzdělávací a kulturní organizace založená ve formě občanského sdružení v srpnu 1993 v Brně
- navazuje na některé starší iniciativy, jež souvisejí s rozvojem nezávislých aktivit a vydáváním samizdatových časopisů před listopadem 1989

Činnost

- publikační a vydavatelská činnost (od založení CDK téměř 200 vydaných knih)
- vydávání periodik *Revue Politika* (nástupce někdejší *Revue Proglas*) a *Proglas* (nástupce časopisu *Teologie & Společnost*)
- odborný servis různým složkám veřejné správy
- pořádání přednášek, seminářů a konferencí

Struktura CDK

CDK se člení na dva relativně svébytné, přesto však vzájemně intenzivně komunikující instituty: **Institut pro politiku a kulturu (IPK)** a **Institut křesťanských studií (IKS)**. Vedle obou institutů provozuje také vlastní nakladatelství a typografické studio. Vrcholným řídicím orgánem je Rada CDK, jejíž rozhodnutí realizuje výkonný ředitel.

Personální složení Rady CDK

Prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D.	předseda
Ing. Zdeněk Granát	finanční ředitel CDK a jednatel
doc. PhDr. Jiří Hanuš, Ph.D.	ředitel IKS a jednatel
František Mikš	ředitel IPK a jednatel
PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.	výkonný ředitel

Kontakt

Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK)

Venhudova 17, 614 00 Brno, Česká republika

cdk@cdk.cz, tel.: 545 213 862, mobil: 775 570 801, www.cdk.cz

INSTITUT PRO POLITIKU A KULTURU (IPK)

Činnost

- vydávání *Revue Politika*
- vydávání knih z oblasti společenských věd
- pořádání konferencí, seminářů a přednášek
- analýza evropské legislativy a politiky
- podpora demokracie v zemích s nedemokratickou minulostí

Revue Politika

- exkluzivní pravicový měsíčník pro politiku, společnost a kulturu vycházející nepřetržitě již osmnáctým rokem
- podává neotřelý, fundovaný a realistický pohled na dění u nás i v zahraničí
- nabízí komentáře, analýzy a eseje nejlepších českých autorů (politologů, historiků, sociologů, ekonomů, právníků a publicistů) a nejzajímavější překlady z prestižních zahraničních časopisů
- pravidelně informuje o knižních novinkách týkajících se politiky a všeho, co s ní souvisí
- UKÁZKOVÉ ČÍSLO ZDARMA!

Konference, semináře a přednášky

IPK pořádá – samostatně či v součinnosti s některou z akademických nebo neziskových institucí a nadací – odborné konference, semináře či přednášky. Našimi nejčastějšími partnery jsou Filozofická fakulta, Fakulta sociálních studií a Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity a Ústav pro soudobé dějiny AV ČR.

Analytická činnost

- IPK má vytvořenu síť kontaktů na kvalitní a erudované právníky, politology, ekonomy a další odborníky, která umožňuje zajistit vypracování odborných analýz a návrhů zákonů téměř na jakékoli téma
- IPK zprostředkovává vazbu mezi politickou reprezentací a akademickým prostředím
- od roku 2002 IPK příležitostně vypracovává odborné analýzy a návrhy zákonů pro Poslaneckou sněmovnu Parlamentu ČR

Analýza legislativy EU

V roce 2004 v rámci IPK vzniklo z iniciativy poslance Evropského parlamentu Hynka Fajmona (EPP-ED/ODS) oddělení pro analýzu evropské legislativy a politiky, jehož posláním je:

- zajišťování pravidelného měsíčního monitoringu evropské legislativy
- provádění analýz vybraných legislativních problémů
- pravidelné zprostředkovávání výsledků práce prostřednictvím médií

Spolupráce s EPP-ED

Od roku 2003 IPK spolupracuje s poslaneckou frakcí EPP-ED v Evropském parlamentu. V rámci této spolupráce:

- organizuje konference na nejruznější společensko-politická témata (např. perspektivy EU, cesta České republiky do EU)
- vydává odborné publikace (např. sborník *Cesta České republiky do Evropské unie*)
- zajišťuje vydávání informačních brožur seznamujících širokou veřejnost s problematikou EU (např. *Co byste měli vědět o Evropském parlamentu, Evropská unie a vaše město/obec, Čeští zemědělci a Společná zemědělská politika Evropské unie*)
- vydává přílohy časopisu *Revue Politika* (např. *EPP-ED a evropská politika, EPP-ED a evropská ústava, EPP-ED a liberalizace světového obchodu*)

Součástí *Revue Politika* je i rubrika Evropské stránky, kde jsou prezentovány komentáře, analýzy a překlady zahraničních článků týkající se problémů projektu evropské integrace.

Podpora procesů demokratizace

IPK rozšířil v roce 2004 svoji činnost také o problematiku podpory procesů demokratizace v zemích, které mají aktuální zkušenost s nedemokratickým režimem. Projevem této orientace je v současné době projekt „Democratic Institution Building Process – Lessons from the Czech Republic“, jenž je zaměřen na předávání zkušeností z českého přechodu k demokracii.

V rámci projektu IPK organizuje:

- pozorovatelské mise českých voleb spojené s odbornými přednáškami
- specializované semináře pro vybrané představitele
- vydání obsáhlé reprezentativní učebnice pojednávající o českém přechodu k demokracii ve všech oblastech politického a společenského života

Personální složení IPK

František Mikš	ředitel
PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.	odborný pracovník
Mgr. Kateřina Hloušková	odborná pracovníce
PhDr. Pavel Pšeja, Ph.D.	odborný pracovník
Mgr. Petra Kuchyňková	analytička
Mgr. Ondřej Krutílek	analytik
Bc. Iveta Frízlová	analytička-asistentka

Kontakt

Institut pro politiku a kulturu (IPK)
Centra pro studium demokracie a kultury (CDK)
Venhudova 17, 614 00 Brno, česká republika
ipk@cdk.cz, tel.: 545 213 862, mobil: 775 570 805
www.cdk.cz/ipk

PROFILY AUTORŮ

Mgr. Petra Kuchyňková

V CDK působí jako analytička evropské legislativy od září 2004. Vystudovala obor mezinárodní vztahy a evropská studia na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity, kde v současnosti postgraduálně studuje obor politologie se zaměřením na mezinárodní vztahy. V rámci své odborné činnosti se věnuje především aktuálnímu dění v Evropské unii, společně zemědělské politice Evropské unie a východní dimenzi vnější politiky Evropské unie. K oblastem jejího odborného zájmu náleží též otázky současné ruské zahraniční politiky se zaměřením na rozvoj vztahu Rusko – Evropská unie.

Mgr. Ondřej Krutílek

V CDK působí jako analytik evropské legislativy a redaktor od září 2004. Od ledna 2005 výkonný redaktor *Revue Politika*. Vystudoval magisterský program mezinárodní vztahy a evropská studia a bakalářský program politologie na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity, kde v současnosti postgraduálně studuje politologii se zaměřením na evropská studia. Odborně se mj. věnuje problematice Evropského parlamentu a politice informační společnosti Evropské unie. Autor řady odborných textů. Pravidelně publikuje v tištěných médiích.

Navštivte
internetové stránky
www.hynekfajmon.cz

HYNEKFAJMON

POSLANEC EVROPSKÉHO PARLAMENTU ZA ODS

EU.ODS.CZ

OBSAH

Executive summary	6	2.3 Justice a vnitro	19
I. Projednávaná legislativa (vybrané oblasti)	11	Prümská smlouva a otázka nadnárodní spolupráce policejních složek	19
1.1 Evropský parlament	11	2.4 Priority německého předsednictví	20
Třetí železniční balík	11	2.5 Rozšiřování EU	21
Volba nového předsedy a další změny skladby Evropského parlamentu	12	Vstup Rumunska a Bulharska	21
Vznik nové frakce v Evropském parlamentu	13	Změny ve strategii rozšiřování a Evropské politice sousedství	23
1.2 Komise	14	2.6 Volný pohyb pracovních sil	25
Energetická strategie do roku 2020	14	III. Přehled klíčových hlasování EP a hlasování skupiny ODS v EP	26
Sdělení o strategii na podporu daňové koordinace	15	IV. Volný pohyb pracovních sil k 1. lednu 2007	27
Zapojení letecké dopravy do boje proti klimatickým změnám	16	V. Slovníček	28
II. Aktuální problémy	17	VI. Schéma spolurozhodovací procedury	29
2.1 Budoucnost EU	17		
Evropská ústava	17		
2.2 Euro a Pakt růstu a stability	18		
Rozšíření eurozóny	18		

EXECUTIVE SUMMARY

I. PROJEDNÁVANÁ LEGISLATIVA (VYBRANÉ OBLASTI)

1.1 Evropský parlament

Třetí železniční balík

- Výbor EP pro dopravu 19. prosince přijal tři zprávy týkající se tří návrhů tzv. třetího železničního balíku.
- Liberalizace železniční dopravy
- Výbor EP poměrem 30:10 (při 5 abstencích) odsouhlasil, aby osobní železniční přeprava byla liberalizována k 1. lednu 2017, s pětiletým odkladem pro nové země přistoupivší k EU v roce 2004 a 2007.
- Ohledně uvedených termínů existuje mezi EP, Radou a Komisí obecný konsenzus, jenž zahrnuje i možnost železniční kobotáže (poskytování vnitrostátní dopravy cizozemským přepravcem).
- Vedle textu o liberalizaci byly přijaty i zprávy s pozměňovacími návrhy k textu týkajícímu se certifikace strojvedoucích (jednomyslně) a textu, jenž se dotýká práv a povinností cestujících na mezinárodních železničních linkách (jednomyslně s jednou abstencí).
- *Certifikace strojvedoucích*
- Pokud jde o certifikaci, pak výbor navrhl přísnější pravidla, zahrnující i certifikaci (byť méně závaznou) i v případě dalšího personálu (tedy nejen strojvedoucích), což patrně odmítne při dalším projednávání Rada.
- *Práva a povinnosti cestujících*
- V případě práv a povinností EP podobně jako v případě certifikace navrhuje extenzivnější právní úpravu. Daná norma by se měla dotknout nejen mezinárodních cestujících, ale všech.
- *Další vývoj*
- S projednáváním uvedených zpráv v plénu EP se počítá v průběhu ledna.

Volba nového předsedy a další změny skladby Evropského parlamentu

- Hlavním bodem prvního plenárního zasedání Evropského parlamentu v novém roce, které se uskutečnilo ve dnech 15.–18. ledna, byly jako

tradičně po uplynutí první poloviny funkčního období parlamentu (po dvou a půl letech) volba nového předsedy a rozhodování o kompozici EP na další polovinu funkčního období, v tomto případě tedy do voleb v roce 2009.

- 15. ledna odstoupil ze své funkce dosavadní předseda EP, španělský člen socialistické frakce PES Josep Borrell. Kandidátů na předsednické křeslo bylo více, největší šance se však dávaly dosavadnímu předsedovi nejsilnější frakce EPP-ED, Němci Hans-Gertovi Pötteringovi, a to na základě dohody, k níž nejsilnější frakce EPP-ED (Evropská lidová strana – Evropští demokraté) a PES (Strana evropských socialistů) dospěly po volbách v roce 2004.
- Vedle Pötteringa kandidovali na tuto funkci tři další europoslanci, Italka Monica Frassoni z frakce Zelených (Greens/EFA), která kandidovala už při první volbě v roce 2004 proti Borrellovi a získala tehdy druhý nejvyšší počet hlasů, Francis Wurtz za krajní levicí (EUL/NGL) a Jens-Peter Bonde za Nezávislé.
- Vedle volby nového předsedy volí plénum na prvním zasedání 15. ledna současně i nových 14 místopředsedů a 6 kvestorů, kteří mají na starosti procedurální a finanční otázky spojené s fungováním EP. Dále má EP hlasovat o početním složení jednotlivých výborů a kompozici jejich předsednictví, toto rozhodování však bude následovat až v posledním lednovém týdnu na zasedání jednotlivých výborů.

Vznik nové frakce v Evropském parlamentu

- Ještě před prvním letošním plenárním zasedáním získalo dění v Evropském parlamentu poměrně značnou a ne příliš obvyklou pozornost médií, a to v souvislosti s chystaným vznikem nové parlamentní frakce s názvem Identita, tradice a suverenita (ITS), jejíž oficiální vytvoření bylo potvrzeno 15. ledna na plenárním zasedání.
- *Sporné body*
- Příčiny, proč vznik nové frakce získal značnou pozornost jsou přinejmenším dvě: jednou z nich je skutečnost, že se na jejím vzniku podílely některé osobnosti či politické síly v EP spojované s extrémními názory či politickým stylem

a které si v důsledku toho dosud vybíraly svoji společnou identitu spíše v řadách nezávislých či nezařazených poslanců. K takovým „symbolům“ náležel především Jean-Marie Le Pen (předseda francouzské Národní fronty, v EP ve skupině nezařazených poslanců) a také noví rumunští poslanci reprezentující Stranu Velkého Rumunska, kontroverzního politika Vadima Tudora, označovanou za populisticko-nacionalistickou, která vstupem Rumunska do EU získala v EP 5 křesel a vznik nové frakce tak de facto početně umožnila.

- Dalším důvodem pozornosti věnované této nové frakci byla poměrně silná kampaň, kterou za účelem její izolace v případě jejího vzniku rozpoutali především europoslanci levice (PES, ale zejména Zelení, Greens/EFA, a skupina Konfederace Evropské sjednocené levice a Severské zelené levice, EUL/NGL, která sdružuje především krajně levicové strany, včetně komunistických stran).
- Ke vzniku nové parlamentní frakce je dle dosavadního jednacího řádu třeba minimálně 20 poslanců z alespoň 5 členských zemí. Nová frakce ITS počtem 20 europoslanců toto minimální potřebné kvórum nakonec naplnila.

1.2 Komise

Energetická strategie do roku 2020

- 10. ledna Komise zveřejnila dlouho očekávanou strategii týkající se budoucnosti energetické politiky v EU.
- *Obsah strategie*
- Strategie má několik částí a je věnována nejen otázkám liberalizace trhu s energiemi v rámci vnitřního trhu EU, ale také dalším aktuálním otázkám spjatým s budoucností využívání energetických zdrojů (součástí „balíčku“ je Sdělení Komise Radě týkající se budoucnosti trhu se zemním plynem a elektřinou, Sdělení týkající se rozvodných sítí, jejich vzájemného propojení a interoperability, „cestovní mapa“ týkající se rozvoje obnovitelných zdrojů nejen elektrické energie ve 21. století, program dalšího rozvoje jaderného výzkumu, Zpráva o dosavadním pokroku v oblasti využívání biopaliv, emisní plán do roku 2020 týkající se získávání energie z fosilních paliv, především uhlí, a nástin strategického plánu týkajícího se energetiky v Evropě).
- Pozornost lobbyistických organizací získala skutečnost, že Komise ve své strategii zařadila rozsáhlou studii věnovanou budoucnosti vý-

zkumu využití jaderné energie jakožto relativně „čistého“ energetického zdroje v komparaci s fosilními palivy.

- Smíšeného přijetí se dostalo těm částem energetické strategie, která byla věnována obnovitelným zdrojům a bioenergii. Komise zařadila do své strategie ambiciózní plán zvýšit podíl obnovitelných zdrojů na výrobě energie v EU na 30% do roku 2020.

Sdělení o strategii na podporu daňové koordinace

- Komise 19. prosince zveřejnila sdělení týkající se strategie EU na podporu daňové koordinace.
- *Obsah*
- K daňové koordinaci by podle Komise mělo dojít především z toho důvodu, aby se eliminovalo riziko daňových úniků a dvojího zdanění v různých členských zemích současně, což má údajně za následek snižování objemu přeshraničních ekonomických aktivit. Prvním z kroků by v tomto směru měla být harmonizace daňových základů korporátních daní.
- *Sporné body*
- Odpůrci uvedených návrhů – především Velká Británie a Irsko, ale i ČR či Slovensko – argumentují tím, že zamýšlená opatření mají potenciál vést k celkové daňové koordinaci na úrovni EU. Podobný názor zastávají i ty země, které mají své daňové hladiny nastaveny pod průměrem EU. Naopak Německo, nová předsednická země, záměr Komise přivítala.
- *Další vývoj*
- V průběhu roku se očekává precizace a postupné uveřejňování jednotlivých částí návrhů, s nimiž zmíněná strategie počítá.

Zapojení letecké dopravy do boje proti klimatickým změnám

- Komise podle očekávání (na základě veřejné konzultace z roku 2005) 20. prosince oznámila, jakým způsobem počítá se zapojením letecké dopravy do boje proti klimatickým změnám a představila konkrétní legislativní návrh.
- *Obsah návrhu*
- Komise počítá se začleněním letecké dopravy do systému obchodování s emisními CO₂ povolenkami, a to od roku 2011 do (minimálně) roku 2022. Aktivita by se měla týkat všech přepravců, kteří přilétají do EU (nebo ji naopak opouštějí), přičemž první rok by se systém uplatňoval jen na vnitrouijní lety.
- *Sporné body*
- Komise tvrdí, že opatření se odrazí v cenách

letenek jen minimálně (2–9 €), zatímco ještě v listopadu hovořila o intervalu mezi 5–40 €.

- *Reakce aktérů*
- Zainteresovaní aktéři, tedy především aerolinky a zvláště pak Lufthansa, British Airways, Ryanair či americké aerolinky obecně, se proti záměru Komise jednoznačně postavili, přičemž nezmiňují jen otázku narušení (globálního) konkurence a schopnost některých leteckých přepravců dosáhnout snížení emisí i bez regulačních opatření, ale rovněž obecnější problém související s ambicí EU hrát jednou z centrálních rolí na poli globálního snižování emisí v rámci tzv. Kjótského schématu.
- *Další vývoj*
- Legislativní proces bude zahájen v roce 2007.

II. AKTUÁLNÍ PROBLÉMY

2.1 Budoucnost EU

Evropská ústava

- S počátkem německého předsednictví je na půdě institucí EU dle očekávání patrný návrat tématu budoucnosti evropské ústavy coby jedné z hlavních diskutovaných otázek.
- *Španělsko-lucemburská iniciativa a její kritika*
- Německo však není jediným aktérem, který na půdě EU akcentuje potřebu oživit ústavní projekt. Již v prosinci ministři zahraničí Španělska a Lucemburska vyzvali prostřednictvím otevřeného dopisu členské státy, které dokument ratifikovaly, ke speciální schůzce, která se měla uskutečnit v lednu 2007 a připravit podklady pro jednání o další budoucnosti dokumentu, které se má uskutečnit o měsíc později.
- Tuto skutečnost kritizovali zejména někteří členové EP, kteří se v minulosti významně angažovali v rámci debaty „období reflexe“. Především britský liberál Andrew Duff, který zastupoval Velkou Británii na konventu a ve Výboru pro ústavní otázky EU byl zpravodajem pro ústavní smlouvu při formulaci stanoviska EP k období reflexe.

2.2 Euro a Pakt růstu a stability

Rozšíření eurozóny

- Od 1. ledna 2007 přijal společnou měnu euro první ze států východního rozšíření, Slovinsko.

- Stalo se tak tzv. metodou velkého třesku, tedy současným zavedením eura v bezhotovostním i hotovostním platebním styku, s tím, že po dva týdny byla umožněna paralelní cirkulace eura i původní národní měny (tolar), než byla původní slovinská měna zcela stažena z oběhu.
- *Legislativní pozadí*
- O přijetí Slovinska do eurozóny rozhodla Komise, se souhlasem EcoFin a konzultací Výboru EP pro měnové a rozpočtové otázky v roce 2006. Spolu se Slovinskem byla v té době posuzována způsobilost plnění maastrichtských kritérií i u dalšího z nových členských států, Litvy, zde však bylo konstatováno neplnění kritéria týkajícího se maximální povolené míry inflace.
- *Euro: projekt politický, či ekonomický?*
- Britský think-tank Centrum pro evropskou reformu (Centre for European Reform, CER) zveřejnil v září 2006 studii, která upozorňuje na vážné trhliny v systému hospodářské a měnové unie a hrozí vizí možného krachu společné měny.
- Lze očekávat, že reformy Paktu růstu a stability a možné změny týkající se hospodářské a měnové politiky EU budou i nadále představovat diskutované téma v rámci Komise a EcoFin, již vzhledem k prioritám německého předsednictví, rodícím se prioritám předsednictví portugalského a těmito otázkami jako čerstvý člen eurozóny bude zřejmě věnovat značnou pozornost i Slovinsko v první polovině roku 2008.
- *Další rozšiřování eurozóny*
- Diskutovanou otázkou bude i další rozšiřování eurozóny, které nemusí být omezeno jen na členy EU. Již v roce 2002 přijaly v důsledku měnové unie euro některé evropské „mikrostáty“, Vatikán, San Marino a Monako. Na konci roku 2006 překvapil zájemem o vstup do eurozóny Island.

2.3 Justice a vnějšek

Prümská smlouva a otázka nadnárodní spolupráce policejních složek

- Jednání Rady ministrů v novém roce 2007 započala neformální schůzkou ministrů vnitra a spravedlnosti ve dnech 14.–16. ledna.
- Ačkoli závěry musí ještě potvrdit oficiální schůzka Rady, která proběhne 15.–16. února, ministři se již předběžně dohodli např. na zpřístupnění registrů vozidel, databází DNA či databází otisků prstů k jejich vzájemnému sdílení mezi policejními složkami členských států při vyšetřování

závažné trestné činnosti (terorismus, organizovaný zločin).

- *Sporné body*
- Otázka včlenění Průmské smlouvy do práva EU
- Již na neformální schůzce se hovořilo o potřebě vytvoření sítě spolupráce orgánů činných v trestním řízení v rámci EU, k němuž dosavadní legislativní kroky na tomto poli směřují. Zajímavá je přitom snaha německého předsednictví využít k posílení spolupráce policejních složek mezivládní Průmskou smlouvu podepsanou v roce 2005, která není součástí platného *acquis communautaire*, tedy sumy práva EU a jejímiž signatáři nejsou všechny stávající členské státy.
- Závěry neformální schůzky Rady ministrů (včetně některých dohod, které se týkají spolupráce nejen v oblasti trestního, ale i občanského práva, např. dohody o zjednodušení rozvodového práva, je-li přítomen přeshraniční prvek), stejně jako budoucnost Průmské smlouvy budou dále diskutovány na oficiální únorové schůzce Rady ministrů pro oblast justice a vnitra.

2.4 Priority německého předsednictví

- 1. ledna 2007 se půlročního předsednictví Evropské unie ujal její populačně nejsilnější stát, zároveň jeden ze zakládajících členů ESUO (Evropské společenství uhlí a oceli) a stát s výjimečnou politickou a historickou rolí v celém integračním procesu, Německo.
- „*Velká témata*“ německého předsednictví
- Přestože k oficiální prezentaci německých priorit má dojít až na prvním plenárním zasedání EP 17. ledna, je většina hlavních bodů již dnes poměrně dostatečně známá. Německé předsednictví dopředu výrazně avizovalo především snahu oživit debatu o ústavní smlouvě.
- *Německé priority v oblasti jednotného trhu*
- Další priority německého předsednictví se týkají jednotného trhu, náleží k nim realizace a hodnocení realizace revidované Lisabonské strategie a především energetická politika.
- *Priority v oblasti justice a vnitra*
- K dalším zdůrazňovaným prioritám německého předsednictví náleží oblast justice a vnitra, nazývaná v současnosti oblastí svobody, bezpečnosti a práva. Německo se v souvislosti s revizí výsledků tzv. Haagského programu hodlá zaměřovat především na aktuální otázky migrace, dalšího posilování nadnárodní spolupráce policejních orgánů a soudních orgánů v otázkách trestního práva.
- *Priority v oblasti hospodářské politiky*
- Program priorit německého předsednictví publikovaný v prosinci 2006 naznačuje v ob-

lasti hospodářské a měnové integrace snahu řešit problémy stability eurozóny, společné měny a dodržování Paktu stability a růstu prostřednictvím posilování ekonomické harmonizace a sblížení členů eurozóny.

- Německé předsednictví současně plánuje do agendy Rady ministrů financí EcoFin znovu navrátit některé sporné otázky z nedávné minulosti týkající se daňové harmonizace, především otázku DPH, která vyvolala spory během ledna 2006, a také otevřít ještě kontroverznější otázku přímých daní, především harmonizace v oblasti daně z příjmu právnických osob.

2.5 Rozšiřování EU

Vstup Rumunska a Bulharska

- 1. ledna 2007 se novými členskými státy Evropské unie staly Bulharsko a Rumunsko. Celkový počet členských států EU tak vzrostl na 27, což si vyžádalo příslušné institucionální změny.
- *Klíčová přechodná období*
- Vůči Rumunsku i Bulharsku byla uplatněna podobná přechodná období na volný pohyb pracovních sil (formát 2+3+2 se stejným mechanismem přechodu mezi jednotlivými fázemi) jako v případě rozšíření v roce 2004, ponechala tedy jejich uplatnění na libovůli současných členských států.
- V oblasti společné zemědělské politiky bylo vůči Bulharsku a Rumunsku uplatněno podobné přechodné období jako na státy východního rozšíření z roku 2004, tedy odstupňování nároku na přímé platby vyplácené z rozpočtu fondu EAGGF.
- V oblasti společné zemědělské politiky byla uplatněna i některá další přechodná období a výjimky.
- V případě Bulharska a Rumunska bylo dále užito přechodné období na implementaci norem v oblasti letecké dopravy, letecká doprava je tedy vedle společné zemědělské politiky a oblasti justice a vnitra další oblastí, které chce EU i po vstupu obou zemí věnovat zvýšenou pozornost a poměrně detailně zde kontrolovat plnění *acquis communautaire*.
- *Specifický dohled nad implementací *acquis* v „problémových oblastech“*
- Bulharsko i Rumunsko musí každoročně vypracovávat monitoring týkající se vývoje v přetrvávajících problematických oblastech a předkládat jej vždy na jaře Komisi.

- Ve sdělení Komise publikovaném v září 2007, které de facto otevřelo oběma zemím vstup do EU, byly obsaženy „bezpečnostní mechanismy“, které umožňují v případě neplnění závazku postupné implementace *acquis communautaire* ve zmíněných přetrvávajících problémových oblastech užít mimořádných nástrojů právní, ekonomické i finanční povahy.

Změny ve strategii rozšiřování a Evropské politice sousedství

- V souladu se strategií rozšiřování, kterou Komise vydala 8. listopadu 2006 i se závěry Evropské rady uskutečněné 14. a 15. prosince 2006 začaly od 1. ledna fungovat některé nové finanční nástroje v oblasti politiky rozšiřování a Evropské politiky sousedství.
- *Změny ve strategii rozšiřování*
- Na základě Komisí vydaného dokumentu s názvem Strategie rozšiřování a hlavní výzvy pro roky 2006–2007, která se věnovala především perspektivám dalšího přibližování zemí západního Balkánu Evropské unii, byl vytvořen nový finanční nástroj pro předvstupní pomoc (Instrument of Pre-Accession, IPA).
- *Změny finančních nástrojů v rámci Evropské politiky sousedství*
- Jako finanční nástroje pro spolupráci v rámci ENP sloužily do roku 2007 především programy TACIS (pro státy postsovětského prostoru, včetně Ruska) a MEDA (pro státy jižního Středomoří). Právě od 1. ledna 2007 byly oba nástroje včetně dalších tematických programů určených pro ENP nahrazeny jediným Nástrojem pro evropské sousedství a partnerství (European Neighbourhood and Partnership Instrument, ENPI).

- *Politika rozšiřování a Turecko*
- V další důležité a citlivé otázce týkající se budoucnosti rozšiřovacího procesu, otázce možného vstupu Turecka do EU, vyvolal v lednu 2007 pozornost projev čerstvě potvrzeného pravicového kandidáta na post francouzského prezidenta, Nicolase Sarkozyho, který oficiálně vstoupil do kampaně s heslem „Turecko nemá místo uvnitř Evropské unie“.

2.6 Volný pohyb pracovních sil

- V souvislosti s rozšířením Unie o Rumunsko a Bulharsko byla znovu otevřena politicky citlivá otázka volného pohybu osob (resp. pracovních sil) z nově přistoupivších zemí.
- Při posledním rozšíření se znovu uplatnil model přechodného období ve formátu 2+3+2 s tím, že v první fázi (do 31. prosince 2008) nejsou členské země povinny Komisi sdělovat ani jakkoli zdůvodňovat, proč přechodné období (ne)uplatňují. Ve druhé fázi postačí sdělení a až ve fázi třetí bude potřeba ze strany členského státu odůvodnit, zda má uplatňování přechodného období svůj význam.
- Specifické postavení získalo Maďarsko, které se jako jediné ze zemí, jež do EU vstoupily v roce 2004 a než se vztahuje uplatňování téhož přechodného období ze strany EU-15, rozhodlo pro obdobný (byť ne tak striktní) krok vůči Rumunsku a Bulharsku.
- Aktuální situaci na poli volného pohybu pracovních sil ve vztahu k Rumunsku a Bulharsku a s výhledem do budoucna shrnuje tabulka v části IV.

I. PROJEDNÁVANÁ LEGISLATIVA (VYBRANÉ OBLASTI)

1.1 EVROPSKÝ PARLAMENT

Třetí železniční balík

Výbor EP pro dopravu 19. prosince přijal tři zprávy týkající se tří návrhů tzv. třetího železničního balíku.

Legislativní pozadí

O problematice návrhů souvisejících s úpravou podmínek podnikání v oblasti železniční dopravy v monitorizních pravidelně informujeme. Celý balík původně sestával ze čtyř návrhů, jeden z nich však byl z projednávání stažen.

Liberalizace železniční dopravy

Výbor EP poměrem 30:10 (při 5 abstencích) odsouhlasil, aby osobní železniční přeprava byla liberalizována k 1. lednu 2017, s pětiletým odkladem pro nové země přistoupivší k EU v roce 2004 a 2007.

Mezinárodní osobní železniční doprava by měla být liberalizována už v roce 2010. (Pokud jde o nákladní železniční dopravu, ta byla plně – tedy i na vnitrostátních linkách – liberalizována k 1. lednu 2007.)

Ohledně uvedených termínů existuje mezi EP, Radou a Komisí obecný konsenzus (určité neshody lze očekávat zejména v otázce finálního stanovení termínu liberalizace vnitrostátních železničních linek), jenž zahrnuje i možnost železniční kabotáže (poskytování vnitrostátní dopravy cizozemským přepravcem).

Kabotáž nicméně bude povolena jen za podmínky, že cizí dopravce bude provozovat příslušnou mezinárodní linku, resp. nebude poskytovat jen služby vnitrostátní železniční přepravy. Oproti původním návrhům jde přitom o relativně zásadní posun, protože Rada původně požadovala, aby mezinárodní linky v zásadě nemohly poskytovat vnitrostátní dopravu s odůvodněním, že jejich „primárním cílem“ je právě poskytování mezinárodní železniční dopravy.

Vedle textu o liberalizaci byly přijaty i zprávy s pozměňovacími návrhy k textu týkajícímu se certifikace strojvedoucích (jednomyslně) a textu, jenž se dotýká práv a povinností cestujících na mezinárodních železničních linkách (jednomyslně s jednou abstencí).

Certifikace strojvedoucích

Pokud jde o certifikaci, pak výbor navrhl přísnější pravidla, zahrnující i certifikaci (byť méně závaznou) i v případě dalšího personálu (tedy nejen strojvedoucí), což patrně odmítne při dalším projednávání Rada.

Na druhou stranu EP nakonec zamítl návrh, jenž by certifikaci podmiňoval minimální dvouletou praxí na železnici, čímž by docházelo k diskriminaci nových potenciálních železničních operátorů, resp. jejich zaměstnanců. Směrnice o certifikaci by měla být implementována do konce roku 2007.

Práva a povinnosti cestujících

V případě práv a povinností EP podobně jako v případě certifikace navrhuje extenzivnější právní úpravu. Daná norma by se měla dotknout nejen mezinárodních cestujících, ale všech.

Státy „ve výjimečné situaci“ by nicméně měly získat v dané věci odklad, resp. mohly by po dobu maximálně deseti let uplatňovat předepsaná pravidla (zejm. kompenzace v případě zpoždění) jen na mezinárodní cestující.

Reakce aktérů

Zainteresovaní aktéři na modifikované návrhy reagovali ještě před Vánoci. Společenství evropských železnic (CER), ale i další organizace se postavily především proti návrhu týkajícímu se práv a povinností cestujících, a to především z toho důvodu, že podle nich zakládá cestujícím zejména práva, ale jen minimum povinností, což ve výsledku povede pouze ke zvýšení nákladů na provozování železniční dopravy a potažmo k nenaplnění cíle Komise převést co nejvíce dopravy ze silnic zpět na železnici.

V souvislosti s certifikací CER vyjádřilo překvapení, že EP vůbec požaduje její zpřísnění (resp. rozšíření i na další personál), když se očekává, že daný návrh Rada vůbec nehodlá podpořit. V podobném duchu se vyjádřila i organizace EIM reprezentující manažery evropské železniční infrastruktury. Instituce EU, zejména pak Rada, obsah výstupů parlamentního výboru pro dopravu nekomentovaly.

Další vývoj

S projednáváním uvedených zpráv v plénu EP se počítá v průběhu ledna.

Volba nového předsedy a další změny skladby Evropského parlamentu

Hlavním bodem prvního plenárního zasedání Evropského parlamentu v novém roce, které se uskutečnilo ve dnech 15.–18. ledna, byly jako tradičně po uplynutí první poloviny funkčního období parlamentu (po dvou a půl letech) volba nového předsedy a rozhodování o kompozici EP na další polovinu funkčního období, v tomto případě tedy do voleb v roce 2009.

15. ledna odstoupil ze své funkce dosavadní předseda EP, španělský člen socialistické frakce PES Josep Borrell. Kandidátů na předsednické křeslo bylo více, největší šance se však dávaly dosavadnímu předsedovi nejsilnější frakce EPP-ED, Němci Hans-Gertovi Pötteringovi, a to na základě dohody, k níž nejsilnější frakce EPP-ED (Evropská lidová strana – Evropští demokraté) a PES (Strana evropských socialistů) dospěly po volbách v roce 2004. Podle této dohody by recipročně za podporu socialistického kandidáta Borrella ze strany pravice měla PES podpořit kandidáta nejsilnější pravicové frakce, tedy EPP-ED.

Legislativní a politické pozadí

Tato „gentlemanská dohoda“, která byla do značné míry součástí širší dohody zástupců dvou nejsilnějších frakcí v roce 2004, která zahrnovala i kompromisní konsensus na osobě předsedy Komise, portugalského liberála Barrosa, není v rámci Evropského parlamentu, který se co do čistě politické role značně liší od tradičních parlamentních těles, ojedinělým jevem. EP stále není tělesem, v jehož rámci by výsledek voleb vedl k uzavírání klasických ideových či programových koalic za účelem sestavení politické většiny, která by posléze udělovala „důvěru“ Komisi, coby „vládě“ EU, na bázi politické podpory. Vzhledem k tomu, že Komise je stále více méně sborem profesionálních úředníků vybíraných členskými státy, i když politická role a příslušnost předsedy získává v poslední době na významu i vzhledem ke změnám v primárním právu (viz diskuse obklopující právě volbu současného předsedy Komise v roce 2004), nedochází v EP k formaci klasických koalic a i funkce předsedy EP je spíše věcí dohody nejsilnějších frakcí, než výsledkem politického boje, který by měl z tohoto hlediska podstatnější význam. Stalo se tedy určitým druhem úzu, který je prozatím dodržován, že funkce předsedy EP bývá polovinu funkčního období zastávána osobností přijatelnou pro jednu z nejsilnějších frakcí, a po druhou polovinu osobností přijatelnou pro druhou nejsilnější frakci. Dohoda z roku 2004 mezi EPP-ED a PES přitom určila, že během první poloviny funkčního

období to bude nejprve zástupce druhé nejsilnější frakce, tedy socialistů, a teprve potom přijde na řadu vítěz voleb, EPP-ED. Šlo o svého druhu „úlitbu“ levici poté, co byl do funkce předsedy Komise prosazen pravicí podporovaný Barroso. Velmi často do funkcí předsedy EP přicházejí předsedové nejsilnějších frakcí, což je i případ dosavadního předsedy EPP-ED Pötteringa, který v očekávání svého zvolení předsedou EP v lednu rezignoval na vedení EPP-ED.

Vedle Pötteringa kandidovali na tuto funkci tři další europoslanci, Italka Monica Frassoni z frakce Zelených (Greens/EFA), která kandidovala už při první volbě v roce 2004 proti Borrellovi a získala tehdy druhý nejvyšší počet hlasů, Francis Wurtz za krajní levici (EUL/NGL) a Jens-Peter Bonde za Nezávislé.

Zejména Monica Frassoni přitom kritizovala zmíněný úzus politické dohody mezi dvěma nejsilnějšími frakcemi, který podle ní nedává příležitost malým stranám a devaluje politickou roli EP.

Význam volby nového předsedy EP

Volba nového předsedy EP je přitom zajímavá ještě z jednoho, v rámci politického systému EU signifikantního hlediska. Od 1. ledna 2007 se předsednictví EU ujalo Německo, nastává tak zajímavý souběh okolností, když se předsedou EP, druhého nejvýznamnějšího rozhodovacího orgánu EU, má stát zároveň příslušník státu, který předsedá Evropské radě (respektive Radě ministrů) jako stále nedůležitějšímu rozhodovacímu orgánu EU.

Tuto skutečnost přirozeně nelze přeceňovat vzhledem k tomu, že předsednictví v Radě trvá pouze 6 měsíců, zatímco do nových voleb EP v roce 2009 zbývají ještě více než 2 roky. Předseda EP jako jednoho ze dvou supranacionálních ohnisek organizační struktury EU (vedle Komise) by zároveň měl vystupovat jako osobnost neprojevuující v rámci výkonu své funkce jakékoliv sympatie ke státu, jehož je příslušníkem. Přesto je zajímavou skutečností, které bude třeba věnovat pozornost, fakt, že v rámci institucionální struktury EU dochází k tomuto souběhu v době, kdy se má stát znovu významným tématem budoucnost revize primárního práva a evropské ústavy.

Změny ve vedení frakce EPP-ED

Novým předsedou EPP-ED namísto Pötteringa se 9. ledna stal francouzský poslanec, člen Zemědělského výboru EP, Joseph Daul.

Tuto skutečnost poznamenává fakt, na nějž upozornili někteří britští poslanci za EPP-ED, že na Daulově osobě spočívá ve Francii podezření ze

zneužívání veřejných fondů prostřednictvím zemědělské organizace FNSEA (Národní federace zemědělských svazů). Daul byl z podílu na této kauze, který ovšem neměl směřovat k jeho osobnímu obohacení, spíše k tomu, že zmíněné organizaci dle těchto podezření dopomohl neprůhlednou cestou ke značným finančním prostředkům z veřejných zdrojů, obviněn v roce 2004, příslušné francouzské úřady však ve vyšetřování případu prozatím nepodnikly konkrétní kroky. Vina nového předsedy EPP-ED tedy nebyla prokázána.

Vedle volby nového předsedy volí plénium na prvním zasedání 15. ledna současně i nových 14 místopředsedů a 6 kvestorů, kteří mají na starosti procedurální a finanční otázky spojené s fungováním EP. Dále má EP hlasovat o početném složení jednotlivých výborů a kompozici jejich předsednictví, toto rozhodování však bude následovat až v posledním lednovém týdnu na zasedání jednotlivých výborů.

Vznik nové frakce v Evropském parlamentu

Ještě před prvním letošním plenárním zasedáním získalo dění v Evropském parlamentu poměrně značnou a ne příliš obvyklou pozornost médií, a to v souvislosti s chystaným vznikem nové parlamentní frakce s názvem Identita, tradice a suverenita (ITS), jejíž oficiální vytvoření bylo potvrzeno 15. ledna na plenárním zasedání. Příčiny, proč vznik nové frakce získal značnou pozornost jsou přinejmenším dvě: jednou z nich je skutečnost, že se na jejím vzniku podílely některé osobnosti či politické síly v EP spojované s extrémními názory či politickým stylem a které si v důsledku toho dosud vybíraly svoji společnou identitu spíše v řadách nezávislých či nezařazených poslanců. K takovým „symbolům“ náležel především Jean-Marie Le Pen (předseda francouzské Národní fronty, v EP ve skupině nezařazených poslanců) a také noví rumunští poslanci reprezentující Stranu Velkého Rumunska, kontroverzního politika Vadima Tudora, označovanou za populisticko-nacionalistickou, která vstupem Rumunska do EU získala v EP 5 křesel a vznik nové frakce tak de facto početně umožnila.

Ke vzniku nové parlamentní frakce je totiž dle dosavadního jednacího řádu třeba minimálně 20 poslanců z alespoň 5 členských zemí. Nová frakce ITS počtem 20 europoslanců toto minimální potřebné kvórum nakonec naplnila.

Sporné body

Dalším důvodem pozornosti věnované této nové frakci byla poměrně silná kampaň, kterou za účelem její izolace v případě jejího vzniku rozpoutali především europoslanci levice (PES, ale zejména Zelení, Greens/EFA, a skupina Konfederace Evropské sjednocené levice a Severské zelené levice, EUL/NGL, která sdružuje především krajně levicové strany, včetně komunistických stran). Potenciální vznik nové frakce byl ihned označen za příznak nebezpečného posilování krajní pravice, nacionalistických, extrémistických a antidemokratických sil v EP. Ještě před zahájením plenárního zasedání 15. ledna, na němž měl být vznik nové frakce potvrzen, skupina PES vyzvala k bojkotu této frakce při volbě vedení EP a ke změně jednacího řádu, který by upravoval podmínky vzniku nových frakcí s ohledem na zvýšení počtu členských států i samotných europoslanců. Podle jejich návrhu by minimální počet europoslanců pro založení frakce měl od příštích voleb v roce 2009 zůstat na dvaceti, museli by však pocházet minimálně ze sedmi členských států. Pravicové frakce v EP (EPP-ED a především liberálové sdružení ve skupině ALDE) nezaujímají vůči nové frakci natolik radikální postoj a varovali před účelovou změnou jednacího řádu.

Možné další příčiny kontroverzí

Lze poukázat na skutečnost, že za snahou některých frakcí bojkotovat vznik nové skupiny může vedle ideových námitek stát i poměrně pragmatická úvaha související s nadcházející volbou vedení EP. Funkce místopředsedů, kteří zastupují předsedu EP za jeho nepřítomnosti při řízení pléna i při reprezentaci EP navenek, jsou totiž obsazovány na základě poměrného klíče podle počtu křesel náležejících jednotlivým frakcím. Nového místopředsedu EP navíc může navrhnout skupina minimálně 40 europoslanců (bez ohledu na frakci), anebo právě frakce jako celek, což dává poslancům sdruženým ve frakci další výhodu spolu s jinými výhodami vyplývajícími pro frakci z jednacího řádu. V první části funkčního období současného EP (červen 2004–prosinec 2006) tak ve vedení zasedalo 6 místopředsedů z nejsilnější frakce EPP-ED, 3 z druhé nejpočetnější PES, 3 liberálové z ALDE a po jednom místopředsedovi z frakce Zelených a z dosud nejmenší krajně levicové frakce EUL/NGL. Vzhledem ke vzniku nové frakce by EUL/NGL, která se ztotožňuje s radikálním postojem PES vůči nové frakci, mohla o místopředsednické křeslo ve prospěch nové skupiny přijít.

1.2 KOMISE

Energetická strategie do roku 2020

10. ledna Komise zveřejnila dlouho očekávanou strategii týkající se budoucnosti energetické politiky v EU.

Obsah strategie

Strategie má několik částí a je věnována nejen otázkám liberalizace trhu s energiemi v rámci vnitřního trhu EU, ale také dalším aktuálním otázkám spjatým s budoucností využívání energetických zdrojů (součástí „balíčku“ je Sdělení Komise Radě týkající se budoucnosti trhu se zemním plynem a elektřinou, Sdělení týkající se rozvodných sítí, jejich vzájemného propojení a interoperability, „cestovní mapa“ týkající se rozvoje obnovitelných zdrojů nejen elektrické energie ve 21. století, program dalšího rozvoje jaderného výzkumu, Zpráva o dosavadním pokroku v oblasti využívání biopaliv, emisní plán do roku 2020 týkající se získávání energie z fosilních paliv, především uhlí, a nástin strategického plánu týkajícího se energetiky v Evropě).

Hodnocení a kritika strategie

Z meritorního hlediska lze tedy říci, že zveřejněná strategie pokrývá všechny nejdůležitější problémové oblasti diskutované v současnosti v souvislosti s budoucností energetického sektoru, energetického trhu a s otázkou zabezpečení energetických zdrojů a dodávek. Přesto z hlediska navrhovaných kroků strategie neunikla kritice, a to především z řad zájmových a lobbyistických skupin, hlavně v částech věnovaných otázkám vnitřního trhu s energiemi, jeho liberalizace a zajištění interoperability.

V této souvislosti kritika směřovala především ke komisařce pro hospodářskou soutěž Neelie Kroesové, která prezentovala v lednu zejména ty kapitoly nové energetické strategie týkající se vnitřního trhu s energiemi a jeho liberalizace. Předmětem kritiky se stala především skutečnost, že nová strategie v oblasti zajištění liberalizace trhu s energiemi neposkytuje žádné skutečně účinné legislativní nástroje. Přesto je v tomto kladen důraz na implementaci sekundární legislativy, která se odvolává na existující článek primárního práva který hovoří o potřebě zabránit zneužívání dominantního postavení na trhu (Nařízení z roku 2003 se odvolává na čl. 82 Smlouvy o ES a dává Komisi možnost využití strukturálních nástrojů k obnovení rovnováhy a konkurence na energetickém trhu, Komise má možnost přimět příslušné firmy všemi dostupnými prostředky k odstranění nerovnováhy a strukturálních potíží na trhu). Platné

Nařízení týkající se liberalizace trhu s energiemi, na něž se příslušná pasáž energetické strategie odvolává, dává možnost uplatnění příslušných sankcí: proti společnosti, která by usilovala o zisk monopolu v daném odvětví (výroba, zásobování či obchodování s energií) či zneužívala takového postavení k ovládnutí trhu, by mohla Komise zasáhnout všemi dostupnými prostředky, včetně pozastavení její činnosti a nuceného rozdělení společnosti ve smyslu demonopolizace a dekartelizace.

Nová strategie tedy využívá platné legislativy umožňující implementaci poměrně silných nástrojích, což se stalo předmětem kritiky některých lobbyistických organizací zastupujících výrobce na úrovni EU (UNICE) coby možnost nadměrně zasahovat do fungování volného trhu v oblasti energií. Otázkou je, do jaké míry je Komise ochotna těchto nástrojů využívat.

Nařízené rozdělení příslušné firmy v souvislosti s jejím zneužíváním dominantního postavení na trhu je v kontextu zázemí velkých energetických společností v národních státech vždy poměrně citlivou otázkou z hlediska fungování jednotného trhu ES/EU. Řada firem působících v oblasti výroby a distribuce energií měla již v minulosti z těchto důvodů se snahou Komise zasáhnout pomocí restriktivních opatření do fungování vnitřního trhu potíže. Na potřebu důsledného dodržování a uplatňování této možnosti ze strany Komise upozorňují lobby zastupující spotřebitele (BEUC), ale i stoupenci maximální liberalizace vnitřního trhu s energiemi. Komise včetně Neelie Kroesové však prozatím o masivnějším uplatňování této možnosti v budoucnosti v souvislosti s novou energetickou strategií hovoří zdrženlivě, a to i vzhledem ke skutečnosti, že řada firem s dominantním postavením na energetickém trhu EU má zázemí v silných členských státech (Francie, Německo, Velká Británie, Itálie), z nichž některé mají vlastní představu nejen o autonomní energetické politice, ale i o optimální energetické politice EU vyhovující do značné míry jejich představám (např. Francie).

Budoucnost jaderné energie

Pozornost lobbyistických organizací získala skutečnost, že Komise ve své strategii zařadila rozsáhlou studii věnovanou budoucnosti výzkumu využití jaderné energie jakožto relativně „čistého“ energetického zdroje v komparaci s fosilními palivy.

Tuto skutečnost kritizovaly některé ekologické organizace, zástupci průmyslu (UNICE) naopak podporu dalšího výzkumu a využívání jaderné energie ve snaze uspokojit závazky Kjótského protokolu v oblasti snižování podílu fosilních paliv na výrobě

energie přivítali. Za zdůrazněním jaderné energie coby jednoho z perspektivních zdrojů budoucnosti podle strategie lze tušit vliv některých států, které kladou na využívání jádra, především při výrobě elektřiny, velký důraz a plánují v budoucnosti podíl využívání jaderné energie ve svém průmyslu ještě zvýšit (především Francie). Je tak poměrně zřejmé, že se Komise díky této lobby neplánuje vydat cestou omezování výzkumu a praktického využití jádra, jak naznačovaly některé trendy a jednání některých členských zemí v 90. letech. To je zajímavý poznatek z hlediska ČR, která v prosinci 2006 opět čelila blokadám česko-rakouské hranice a požadavkům na odstavení Temelína v důsledku stížností rakouské strany (zejména ekologických organizací, nešlo o oficiální stanovisko rakouské vlády či politické scény) na údajné nedodržování závěrů dohod z Melku.

Otázka využití obnovitelných zdrojů

Smíšeného přijetí se dostalo těm částem energetické strategie, která byla věnována obnovitelným zdrojům a bioenergii. Komise zařadila do své strategie ambiciózní plán zvýšit podíl obnovitelných zdrojů na výrobě energie v EU na 30 % do roku 2020.

Zatímco některé ekologické organizace kritizovaly tuto metu jako málo ambiciózní, kritikové z řad analytiků poukazují na dosavadní problémy naplnit cíle týkající se využívání obnovitelných zdrojů (např. v oblasti bioenergie) a považují tak tento plán za nerealistický.

Celkově lze přijetí energetické strategie (ze strany lobby, odborné veřejnosti a dalších institucí EU) charakterizovat jako převažující mírné zklamání nad nízkou měrou efektivity navrhovaných nástrojů poté, co byla strategie poměrně dlouho dopředu avizována jako průlomový dokument na cestě ke společné energetické politice EU. Je zřejmé, že Komise zaujala spíše opatrnou strategii, a to zejména v oblastech týkajících se odstraňování překážek na vnitřním trhu s energiemi.

Jedná se o zjevný důsledek citlivosti tématu energetiky a energetické bezpečnosti, která je pro řadu vlivných členů EU strategickou otázkou. Předložená strategie se navíc nevěnuje natolik podrobně, jak mohlo být očekáváno, velmi důležité externí dimenzi energetické bezpečnosti EU, i když konstatuje značnou závislost EU na vnějších dodávkách energetických zdrojů (zejména ropa a plyn) a volá proto po jejich diverzifikaci. Jak v této oblasti, tak ve velmi důležité oblasti trhu s elektrickou energií, která měla být nejdůležitější součástí zveřejněné strategie však převažují deklaratorní konstatování a výzvy nad konkrétními návrhy legislativních opatření, nástrojů a řešení, energetickou strategií lze

tedy považovat spíše za plán než za základ společné energetické politiky EU.

Sdělení o strategii na podporu daňové koordinace

Komise 19. prosince zveřejnila sdělení týkající se strategie EU na podporu daňové koordinace.

Pozadí

O dané otázce jsme v monitoringu informovali částečně již minule v souvislosti se zamýšlenou harmonizací daňových základů korporátních daní.

Obsah

K daňové koordinaci by podle Komise mělo dojít především z toho důvodu, aby se eliminovalo riziko daňových úniků a dvojího zdanění v různých členských zemích současně, což má údajně za následek snižování objemu přeshraničních ekonomických aktivit. Prvním z kroků by v tomto směru měla být harmonizace daňových základů korporátních daní.

Konkrétní legislativní návrh by měl být v dané věci zveřejněn v roce 2008 a výsledná norma by měla začít platit od roku 2011.

Sporné body

Odpůrci uvedených návrhů – především Velká Británie a Irsko, ale i ČR či Slovensko – argumentují tím, že zamýšlená opatření mají potenciál vést k celkové daňové koordinaci na úrovni EU. Podobný názor zastávají i ty země, které mají své daňové hladiny nastaveny pod průměrem EU. Naopak Německo, nová předsednická země, záměr Komise přivítala.

Na celé situaci je paradoxní to, že ji Komise obhájí argumenty o nutnosti „zrušit diskriminaci“, přičemž obecně dochází k situaci, že zamýšlené evropské normy vycházejí ze zákonů některých členských států. V praxi to pak znamená, že za tvrzeními o diskriminaci se nejčastěji skrývá snaha o vytvoření unijních pravidel podle vzoru některé z členských zemí. Vedle toho stojí za pozornost i fakt, že podpora daňové koordinace je v principiální kontradikci s aktivitami Komise na podporu „lepší regulace“.

Další vývoj

V průběhu roku se očekává precizace a postupné uveřejňování jednotlivých částí návrhů, s nimiž zmíněná strategie počítá.

Již podle počátečních reakcí a s odkazem na loňské diskuse o revizi směrnice o DPH je však patrné, že evropská politika bude mít co dočinění s novým, vysoce kontroverzním tématem.

Zapojení letecké dopravy do boje proti klimatickým změnám

Komise podle očekávání (na základě veřejné konzultace z roku 2005) 20. prosince oznámila, jakým způsobem počítá se zapojením letecké dopravy do boje proti klimatickým změnám a představila konkrétní legislativní návrh.

Legislativní pozadí

O celé kauze v monitorinzích informujeme pravidelně a v posledním z nich jsme podrobně rozebírali některé její aspekty, které pronikly na veřejnost ještě před oficiálním sdělením Komise.

Obsah návrhu

Komise počítá se začleněním letecké dopravy do systému obchodování s emisními CO₂ povolenkami, a to od roku 2011 do (minimálně) roku 2022. Aktivita by se měla týkat všech přepravců, kteří přilétají do EU (nebo ji naopak opouštějí), přičemž první rok by se systém uplatňoval jen na vnitrouijní lety (oproti původnímu záměru, o němž jsme psali v předcházejícím monitoringu, je tento odklad novinkou).

Narozdíl od stávajícího systému, který je aplikován jen na největší znečišťovatele mezi průmyslovými podniky, by se v případě letecké dopravy neměly „stropy“ pro požadované množství povolenek stanovovat na úrovni jednotlivých států, ale přímo v rámci Komise, a to na základě referenčního množství emisí vyprodukovaného leteckou dopravou v letech 2004–2006. Povolenky by mělo být možné prodávat jen v rámci sektoru letecké dopravy a ze systému by měla být vyloučena vládní a vojenská letadla.

Sporné body

Komise tvrdí, že opatření se odrazí v cenách letenek jen minimálně (2–9 €), zatímco ještě v listopadu hovořila o intervalu mezi 5–40 €.

Každopádně cílem je, aby došlo ke snížení produkce skleníkových plynů leteckou dopravou zhruba o polovinu, a to do roku 2020.

Reakce aktérů

Zainteresovaní aktéři, tedy především aerolinky a zvláště pak Lufthansa, British Airways, Ryanair či americké aerolinky obecně, se proti záměru Komise jednoznačně postavili, přičemž nezmiňují jen otázku narušení (globálního) konkurence a schopnost některých leteckých přepravců dosáhnout snížení emisí i bez regulačních opatření, ale rovněž obecnější problém související s ambicí EU hrát jednou z centrálních rolí na poli globálního snižování emisí v rámci tzv. kjótského schématu.

Nejen podle aerolinek, ale i např. podle Komise, která 8. ledna zveřejnila studii o předpokládaném stavu emisí CO₂ v roce 2050, jde o víceméně absurdní závazek z toho důvodu, že i kdyby byl zcela naplněn, přinese v globálním měřítku snížení emisí pouze v řádu jednotek procent.

Další vývoj

Legislativní proces bude zahájen v roce 2007. Vzhledem k citlivosti zmiňovaných otázek, jejich významnému ekonomickému dopadu a názorům jednotlivých aktérů však lze očekávat, že bude trvat déle než obligátní dva roky.

II. AKTUÁLNÍ PROBLÉMY

2.1 BUDOUCNOST EU

Evropská ústava

S počátkem německého předsednictví je na půdě institucí EU dle očekávání patrný návrat tématu budoucnosti evropské ústavy coby jedné z hlavních diskutovaných otázek.

Španělsko-lucemburská iniciativa a její kritika

I během vystoupení kancléřky Merkelové na lednovém plenárním zasedání EP byla jako jedna z klíčových priorit prezentována snaha oživit debatu o ústavní smlouvě. Německo však není jediným aktérem, který na půdě EU akcentuje potřebu oživit ústavní projekt. Již v prosinci ministři zahraničí Španělska a Lucemburska vyzvali prostřednictvím otevřeného dopisu členské státy, které dokument ratifikovaly, ke speciální schůzce, která se měla uskutečnit v lednu 2007 a připravit podklady pro jednání o další budoucnosti dokumentu, které se má uskutečnit o měsíc později. Na schůzku jsou pozváni i zástupci dvou zemí, v nichž se uskutečnilo neúspěšné referendum o ústavní smlouvě, Francie a Německo. Neúčast zemí, v nichž byl ratifikační proces vzhledem k výsledkům obou referend v květnu a červnu 2005, pozastaven či odložen (včetně ČR, Polska či Velké Británie) přitom může sloužit jako určitý psychologický nástroj tlaku prostřednictvím jednání o budoucnosti euroústavy za jejich nepřítomnosti.

Tuto skutečnost kritizovali zejména někteří členové EP, kteří se v minulosti významně angažovali v rámci debaty „období reflexe“. Především britský liberál Andrew Duff, který zastupoval Velkou Británii na konventu a ve Výboru pro ústavní otázky EU byl zpravodajem pro ústavní smlouvu při formulaci stanoviska EP k období reflexe.

Duff byl také autorem známých tří „scénářů“ dalšího vývoje (nová smlouva, výběr pasáží z původního dokumentu – tzv. „cherry-picking“, či návrat k ratifikačnímu procesu). V lednu poměrně ostře kritizoval společnou španělsko-lucemburskou iniciativu, která podle jeho vyjádření podkopává jednotu EU a vytváří prostředí pro další znevěhodnění dokumentu, bude-li jeho budoucnost projednávána jen v úz-

kém okruhu některých členů. Kancléřka Merkelová a další představitelé předsednického Německa naopak označili iniciativu za zajímavou, postup touto cestou v zájmu oživení jednání o euroústavě by jim tedy zjevně nebyl proti mysli.

Jiní představitelé Evropského parlamentu tuto iniciativu kritizují z toho hlediska, že debatu o dalším osudu euroústavy de facto posouvá na mezivládní rovinu a požadují větší zapojení vlivu Evropského parlamentu, což dali na srozuměnou i kancléřce Merkelové během jejího vystoupení na půdě lednového pléna.

V tomto směru může být významné půlroční spojení německého předsednictví s předpokládaným převzetím funkce předsedy EP do rukou Hans-Gerta Pötteringa, což by mohlo návrhům německého předsednictví na půdě EP dodat politickou váhu.

Německo jako hlavní aktér debaty o ústavní smlouvě?

Německo chce hrát v debatě o euroústavě významnou úlohu navzdory skutečnosti, že tuto jeho pozici částečně znevěhodňuje výrok spolkového ústavního soudu, který po dokončení ratifikačního procesu v obou komorách spolkového parlamentu vyjádřil námitky a pochybnosti, zda některé pasáže euroústavy nejsou v rozporu s ústavou SRN. Spolkový prezident následně pozastavil svoji signaci ratifikace s poukazem na to, že je třeba vyčkat na verdikt spolkového ústavního soudu. Ten v listopadu 2006 vydal vyjádření, že prozatím nebude v této věci podnikat žádné další kroky, dokud se o osudu sporného dokumentu nerozhodne na úrovni EU. Spolkový ústavní soud tedy do určité míry dal prostor německému předsednictví, aby případně posunulo debatu dále, na druhé straně je otázkou, zda lze vzhledem k těmto okolnostem považovat ratifikační proces v Německu po právní stránce za ukončený. Pochybnosti o souladu euroústavy s německým ústavním právem a zachováním suverenity spolkového státu přitom vyjádřily i některé další osobnosti německého politického života, v lednu 2007 např. bývalý německý prezident Roman Herzog. Je třeba říci, že kontrasignaci ratifikace po výsledcích francouzského a německého referenda během období reflexe pozastavili i prezidenti některých dalších členských států (Estonska a Slovenska).

2.2 EURO A PAKT RŮSTU A STABILITY

Rozšíření eurozóny

Od 1. ledna 2007 přijal společnou měnu euro první ze států východního rozšíření, Slovinsko. Stalo se tak současným zavedením eura v bezhotovostním i hotovostním platebním styku, s tím, že po dva týdny byla umožněna paralelní cirkulace eura i původní národní měny (tolar), než byla původní slovinská měna zcela stažena z oběhu.

Legislativní pozadí

O přijetí Slovinska do eurozóny rozhodla Komise, se souhlasem EcoFin a konzultací Výboru EP pro měnové a rozpočtové otázky v roce 2006. Spolu se Slovinskem byla v té době posuzována způsobilost plnění maastrichtských kritérií i u dalšího z nových členských států, Litvy, zde však bylo konstatováno neplnění kritéria týkajícího se maximální povolené míry inflace.

Euro: projekt politický, či ekonomický?

Slovinsko do značné míry prezentovalo svůj vstup do eurozóny jako zdolání další „mety“, která odděluje státy východního rozšíření od „plnohodnotného členství“, k čemuž přispívala i vyjádření některých oficiálních představitelů EU, např. komisaře pro otázky měnové a hospodářské integrace Joaquína Almunii, který v rámci oslav vstupu do eurozóny nazýval Slovinsko „modelovým žákem“. Jakkoli je tato interpretace zkrácená a do určité míry i nebezpečná vzhledem k faktu, že spíše než o politický projekt (jímž ovšem euro je) by se mělo v zájmu stability společné měny jednat o projekt ekonomický, založený na plnění makroekonomických kritérií, jež mají samy o sobě na ekonomiku státu ozdravný účinek (snaha předcházet nadměrným deficitům veřejných financí a vládních rozpočtů apod.). Skutečnost, že euro je vnímáno spíše jako politický projekt v rámci „sjednocování Evropy“ se následně podepisuje i na plnění kritérií Paktu růstu a stability ze strany stávajících členů eurozóny a na stabilitě eura.

Britský think-tank Centrum pro evropskou reformu (Centre for European Reform, CER) zveřejnil v září 2006 studii, která upozorňuje na vážné trhliny v systému hospodářské a měnové unie a hrozí vizí možného krachu společné měny.

Při rozšiřování eurozóny o prvního člena z východní a střední Evropy bylo možné zaznamenat snahu o výrazně přísnější posuzování nových kandidátů oproti minulosti (především příklad vstupu Řecka do eurozóny), stále častější je volání po reformě maastrichtských kritérií či po posilování

hospodářské konvergence eurozóny (směr, kterým se hodlá ubírat i německé předsednictví). Studie CER naproti tomu zmiňuje jako ozdravný nástroj pro společnou měnu možnost vyloučení státu z eurozóny pokud dlouhodobým neplněním maastrichtských kritérií vážně narušuje podmínky Paktu růstu a stability. To je možnost, o níž se na úrovni EU prakticky nehovoří a představa vyloučení Itálie, Francie či dokonce Německa (pod vlivem makroekonomických problémů, k jejichž řešení přispěl až reformní program vlády Merkelové) z eurozóny je právě z politického hlediska poměrně těžko realizovatelná. K politickému rozměru konceptu eura přispívá i skutečnost, že de facto všechny nové členské státy, včetně Bulharska a Rumunska, se v rámci přístupových smluv ke vstupu do eurozóny zavázaly. Přijetí eura je tak možno „zabránit“ de facto pouze neplněním maastrichtských kritérií, což je ovšem taktika, která potažmo neprospívá makroekonomické stabilitě.

Lze očekávat, že reformy Paktu růstu a stability a možné změny týkající se hospodářské a měnové politiky EU budou i nadále představovat diskutované téma v rámci Komise a EcoFin, již vzhledem k prioritám německého předsednictví, rodícím se prioritám předsednictví portugalského a těmto otázkami jako čerstvý člen eurozóny bude zřejmě věnovat značnou pozornost i Slovinsko v první polovině roku 2008.

Další rozšiřování eurozóny

Diskutovanou otázkou bude i další rozšiřování eurozóny, které nemusí být omezeno jen na členy EU. Již v roce 2002 přijaly v důsledku měnové unie euro některé evropské „mikrostáty“, Vatikán, San Marino a Monako. Na konci roku 2006 překvapil zájemem o vstup do eurozóny Island.

Islandská diskuse o možném přijetí eura je zajímavá z toho hlediska, že severský stát, který je členem Evropského hospodářského prostoru, současně nemá zájem o vstup do EU. Z výjimkou zmíněných, de facto „městských států“ Evropy je možnost přijetí společné evropské měny bez současného vstupu do EU ojedinělá, svázaná většinou s nestandardními politickými podmínkami. Euro je oficiální měnou Černé Hory v souvislosti s nestandardní pozicí balkánského státu v dobách války na území bývalé Jugoslávie, kdy v Černé Hoře, která byla součástí společného státu se Srbskem, byla zavedena jako paralelní měna německá marka. Po přechodu na euro a likvidaci marky jako měny Černá Hora přijala jako oficiální měnu také euro. Černá Hora je přitom dnes na úrovni kandidátského státu Unie. Případ Islandu, kde by vstup do eurozóny a současně nevstoupení do EU byly výsled-

kem zcela svobodného rozhodnutí, je tedy v tomto kontextu ojedinělý. Budoucí vývoj by mohl sloužit jako další z ilustrací toho, do jaké míry je euro politickým projektem ideje sjednocování kontinentu v rámci EU, nebo konceptem spjatým s ekonomickým rozvojem a kalkulací ekonomických výhod. Hypotetický vstup nečlenského státu EU do eurozóny by tak mohl představovat zajímavý precedens.

2.3 JUSTICE A VNITRO

Prümská smlouva a otázka nadnárodní spolupráce policejních složek

Jednání Rady ministrů v novém roce 2007 započala neformální schůzkou ministrů vnitra a spravedlnosti ve dnech 14.–16. ledna.

Jakkoli se jednalo o schůzku neformální, Rada na ní dospěla k některým důležitým závěrům a rozhodnutím, a to především v oblasti posílení spolupráce policejních složek na nadnárodní úrovni v rámci EU.

Ačkoli závěry musí ještě potvrdit oficiální schůzka Rady, která proběhne 15.–16. února, ministři se již předběžně dohodli např. na zpřístupnění registrů vozidel, databází DNA či databází otisků prstů k jejich vzájemnému sdílení mezi policejními složkami členských států při vyšetřování závažné trestné činnosti (terorismus, organizovaný zločin).

Sporné body

Otázka sdílení citlivých osobních údajů při přeshraniční spolupráci policejních složek představovala v minulosti jeden ze sporných bodů nejen při jednáních Rady, ale i EP v otázkách justice a vnitra a posilování spolupráce v oblasti trestního práva kvůli střetu principů ochrany citlivých osobních dat na jedné straně a nejnovější potřebě posílit akceschopnost v boji proti terorismu, což po evropské straně vyžadovala např. i bilaterální jednání s USA. Lednová dohoda ministrů vnitra a spravedlnosti EU je považována za významný pozitivní krok v oblasti, která nevyvolává tolik kontroverzí napříč členskými státy, protože přínos v kontextu efektivity boje proti závažné trestné činnosti prostřednictvím přeshraniční spolupráce je poměrně zjevný. Spornější otázkou je možnost shromažďování těchto údajů na nadnárodní úrovni prostřednictvím vzniku nadnárodních databází citlivých dat (rejstříku trestů) či dokonce dat týkajících se majetku osob apod. v souvislosti s tendencemi vzniku nadnárodních orgánů, které by přebíraly funkci národních orgánů činných v trestním řízení (např. přeměna Eurojust ve svého druhu „evropskou prokuraturu“, jak to do značné

míry předjímalá ústavní smlouva). Tyto sporné otázky předmětem jednání neformální Rady nebyly, lze však očekávat jejich další projednávání v blízké budoucnosti. Posilování spolupráce v oblasti trestního práva totiž náleží nejen mezi programová témata agendy německého předsednictví, jež v oblasti justice a vnitra úzce koordinuje priority v rámci „trojky“ s finskou a portugalskou stranou, ale i mezi témata dlouhodobé agendy Komise v této oblasti.

Otázka včlenění Prümské smlouvy do práva EU

Již na neformální schůzce se hovořilo o potřebě vytvoření sítě spolupráce orgánů činných v trestním řízení v rámci EU, k němuž dosavadní legislativní kroky na tomto poli směřují. Zajímavá je přitom snaha německého předsednictví využít k posílení spolupráce policejních složek mezivládní Prümskou smlouvu podepsanou v roce 2005, která není součástí platného *acquis communautaire*, tedy sumy práva EU a jejímiž signatáři nejsou všechny stávající členské státy.

Německá strana přitom s dalšími šesti signatáři Prümské smlouvy z řad členských států EU (např. Belgie, Rakousko) navrhuje včlenit Prümskou smlouvu do *acquis* v oblasti justice a vnitra. Prozatím nemá na své straně všechny členské státy v podpoře tohoto záměru, i když se neseťkal s výslovným nesouhlasem. V minulosti s touto variantou nesouhlasily Velká Británie a Irsko, které signatáři smlouvy nejsou. Na lednové neformální schůzce Rady od prvotního nesouhlasu oba státy ustoupily, jejichž zástupci však potvrdili, že některé pochybnosti zůstávají a že je třeba čas na prozkoumání možných důsledků včlenění Prümské smlouvy do práva EU, které by mělo za následek aplikaci jejích požadavků na všechny členské státy. Podobný postoj zaujaly Česká republika a Polsko, ČR přitom argumentuje především potřebou detailní právní analýzy otázky, zda včlenění smlouvy do *acquis* s sebou neponese oslabení národních orgánů a složek činných v trestním řízení ve prospěch nadnárodních těles (typu Europol, Eurojust). Vůči Prümské smlouvě, jež umožňuje např. sdílení citlivých osobních údajů včetně databází DNA policejními a vyšetřovacími orgány různých členských států, v tomto smyslu vystupují i některé nevládní organizace.

Závěry neformální schůzky Rady ministrů (včetně některých dohod, které se týkají spolupráce nejen v oblasti trestního, ale i občanského práva, např. dohody o zjednodušení rozvodového práva, je-li přítomen přeshraniční prvek), stejně jako budoucnost Prümské smlouvy budou dále diskutovány na oficiální únorové schůzce Rady ministrů pro oblast justice a vnitra.

2.4 PRIORITY NĚMECKÉHO PŘEDSEDNICTVÍ

1. ledna 2007 se půlročního předsednictví Evropské unie ujal její populačně nejsilnější stát, zároveň jeden ze zakládajících členů ESUO (Evropské společenství uhlí a oceli) a stát s výjimečnou politickou a historickou rolí v celém integračním procesu, Německo.

Německo se z hlediska formulace a prezentace priorit připravovalo na předsednickou roli poměrně dlouho dopředu a pečlivě, ještě během finského předsednictví zveřejnila kancléřka Merkelová nástin německých priorit na interaktivních webových stránkách. Od 1. ledna Němci zároveň spustili v rámci internetové prezentace svého předsednictví velmi podrobné (v komparaci s jinými předsednickými státy) stránky věnované každému z dílčích témat, dostupné ve třech hlavních jazycích EU (angličtině, němčině a francouzštině).

„Velká témata“ německého předsednictví

Přestože k oficiální prezentaci německých priorit má dojít až na prvním plenárním zasedání EP 17. ledna, je většina hlavních bodů již dnes poměrně dostatečně známá. Německé předsednictví dopředu výrazně avizovalo především snahu oživit debatu o ústavní smlouvě.

Do jaké míry se Německu podaří realizovat své ambice, to je prozatím předčasné odhadovat, možné scénáře vývoje sahají od snah oživit a znovu nastartovat ratifikační proces o původním dokumentu, přes ambici publikovat u příležitosti 50. výročí podpisu Římských smluv zakládajících EHS a Euratom (v březnu 2007) zásadní dokument, který by se mohl stát základem dalšího ratifikačního procesu. Ve hře je i realističtější a „střízlivější“ alternativa: Německo publikuje pouze shrnutí a zhodnocení dosavadních výsledků „období reflexe“ a pokusí se navrhnout další postup. Důležitý bude v této souvislosti výsledek francouzských prezidentských voleb na přelomu dubna a května, v případě druhé alternativy, tedy publikace jakési „minismlouvy“, která by byla pouze výběrem klíčových bodů stávajícího dokumentu (zřejmě první část, druhá část s Listinou základních práv Unie a některé institucionální momenty z třetí části) se totiž k takovému řešení přiklání především pravice kandidát na francouzského prezidenta Nicolas Sarkozy (jeho nominace byla potvrzena 14. ledna). Tato alternativa je ovšem sporná a prozatím je vůči ní opatrná i německá kancléřka Merkelová.

Německé priority v oblasti jednotného trhu

Další priority německého předsednictví se týkají jednotného trhu, náleží k nim realizace a hodnocení realizace revidované Lisabonské strategie a především energetická politika.

Lednová publikace energetické strategie Komise, stejně jako prakticko-politický vývoj na poli energetických vztahů v Evropě (důsledky rusko-běloruského sporu) ukázaly, že energetika bude dále jedním z nejdůležitějších témat agendy EU. I když je sporné, do jaké míry se Unii podaří nalézt společný a skutečně efektivní postoj nejen v otázkách energetické bezpečnosti a zajištění bezpečnosti energetických dodávek, které náleží do širšího bezpečnostně-politického i ekonomického kontextu, ale také v otázkách liberalizace trhu s energií v rámci vnitřního trhu Unie.

Německé priority ve vnějších vztazích

Německo chce spolupracovat s Komisí v řešení druhé otázky, za svůj úkol ale považuje také zohlednění energetické problematiky při tvorbě nové Smlouvy o partnerství a spolupráci s Ruskem. Předcházející finské předsednictví již rámcovou podobu nové smlouvy navrhlo, Polsko však v prosinci 2006 využilo svého práva veta a předběžný návrh zamítlo. Lze tedy očekávat, že se německá strana se zkušeností tradičně dobrých vztahů s Ruskem (zejména v ekonomicko-energetické rovině, kde značnou roli sehrála politika bývalého kancléře Schrödera) bude při své snaze o formulaci nové smlouvy potýkat nejen s ruskou taktikou v oblasti energetické politiky (využívání jako nátlakového nástroje v problematických vztazích se státy postsovětského prostoru a jako svého druhu demonstračního nástroje vůči zemím EU), ale také s polskou představou o řešení vztahů EU-Rusko. Otázkou také zůstává, do jaké míry bude v připravované smlouvě zohledněna tzv. Energetická charta vyžadující od ruské strany částečné přistoupení na unijní pravidla liberalizace trhu s energií a počítající s diverzifikací energetických dodávek. Ruská strana prozatím ratifikaci charty en bloc odmítá, obchod s energetickými zdroji a jejich transport totiž považuje za jednu z prvořadých (ne-li v současnosti) prvořadou otázku svého strategického zájmu. O politickém rozměru energetické otázky v ruském kontextu svědčí i spekulace o tom, že současný prezident Putin by mohl po opuštění nejvyššího postu ve státě aspirovat na křeslo šéfa státního monopolu Gazprom, což by mu do značné míry umožnilo podržet v současnosti hlavní strategicko-politický nástroj ve svých rukách. Kauza přerušování dodávek ruského plynu oběma větvemi ropovodu Družba do zemí EU v souvislosti s rusko-běloruským sporem o tranzitní clo na ropu

každopádně ukázala nejen Německu jako jednomu z nejvýznamnějších ekonomických i politických spojenců Ruska v rámci EU, že je potřeba ostražitost vůči tomuto partneru. O určitých změnách politiky kancléřky Merkelové ve vztahu k Rusku (v porovnání s předchozí Schröderovou vládou) svědčí plánovaný důraz na diverzifikaci energetických zdrojů v rámci EU v souvislosti s představami o evropské energetické politice, i když tato ambice patří do slovníku i jiných vysokých představitelů Unie.

Priority v oblasti justice a vnitra

K dalším zdůrazňovaným prioritám německého předsednictví náleží oblast justice a vnitra, nazývaná v současnosti oblastí svobody, bezpečnosti a práva. Německo se v souvislosti s revizí výsledků tzv. Haagského programu hodlá zaměřovat především na aktuální otázky migrace, dalšího posilování nadnárodní spolupráce policejních orgánů a soudních orgánů v otázkách trestního práva. Za pozornost stojí německá snaha o včlenění mezivládní Prümské smlouvy, která řeší především otázku přeshraniční policejní spolupráce, do *acquis communautaire* (viz výše), podobně jako tomu bylo kdysi v případě schengenského práva.

Priority v oblasti hospodářské politiky

V neposlední řadě stojí za pozornost německé snahy o změny v oblasti hospodářské a měnové integrace. Německá strana již během své přípravy na předsednictví v roce 2006 a v souvislosti s připravovaným rozšířením eurozóny, k němuž došlo 1. ledna 2007 (vstup Slovinska), hovořila o potřebě diskuse zabývající se potenciální modifikací maastrichtských kritérií a zejména o potřebě sjednocení statistických parametrů při kontrole plnění konvergenčních kritérií, aby se tak zamezilo podobné situaci, jaká nastala při vstupu Řecka do eurozóny (Řecko využilo nekompatibility svých ekonomických statistik s výpočty Eurostatu a uměle podhodnotilo míru svého veřejného dluhu). Německé předsednictví si je v této souvislosti vědomo skutečnosti, že tyto komplexní otázky nelze vyřešit během půlročního předsednického mandátu. S ohledem na to hodlá iniciovat diskusi v institucích EU se snahou předložit maximum vlastních iniciativ a spolupracovat na jejich realizaci s nadcházejícím předsednictvím dvou států, které jsou členy eurozóny (Portugalskem a Slovinskem), a mít tak do značné míry vliv na další vývoj problematiky.

Program priorit německého předsednictví publikovaný v prosinci 2006 naznačuje v oblasti hospodářské a měnové integrace snahu řešit problémy stability eurozóny, společné měny a dodržování Paktu stability a růstu prostřednictvím

posilování ekonomické harmonizace a sblížení členů eurozóny. Německé předsednictví současně plánuje do agendy Rady ministrů financí EcoFin znovu navrátit některé sporné otázky z nedávné minulosti týkající se daňové harmonizace, především otázku DPH, která vyvolala spory během ledna 2006, a také otevřít ještě kontroverznější otázku přímých daní, především harmonizace v oblasti daně z příjmu právnických osob.

Opět se jedná o otázky, které (zejména v případě harmonizace přímých daní) zřejmě nepřivede průlomovým změnám půlroční německé předsednictví, je však zřejmá snaha vrátit tyto otázky do agendy Rady a dalších institucí a významně ovlivnit další postup v jejich projednávání a řešení.

2.5 ROZŠÍŘOVÁNÍ EU

Vstup Rumunska a Bulharska

1. ledna 2007 se novými členskými státy Evropské unie staly Bulharsko a Rumunsko. Celkový počet členských států EU tak vzrostl na 27, což si vyžádalo příslušné institucionální změny.

Vedle rozšíření Komise o dva nové komisaře (zcela nové portfolio pro mnohojazyčnost rumunského komisaře Orbana, někdejšího hlavního vyjednavče přístupových rozhovorů mezi Rumunskem a EU, a dělbou někdejšího portfolia pro otázky zdraví a ochrany spotřebitele, spadajícího pod správu kyperského komisaře Kyprianoua, vzniklé portfolio pro ochranu spotřebitele bulharské komisařky Megleny Kunevy) došlo ke změnám vážení hlasů pro kvalifikovanou většinu v Radě.

Nárůst počtu členů Evropského parlamentu

K zajímavým institucionálním skutečnostem náleží také fakt, že od 15. ledna se přechodně rozrostl celkový počet poslanců Evropského parlamentu na 786 (respektive 785 vzhledem k odstoupení dánského europoslance, člena skupiny Konfederace Evropské sjednocené levice a Severské zelené levice, GUE/NGL, který bude ve funkci nahrazen), a to na základě včlenění 35 rumunských a 18 bulharských poslanců, kteří ovšem nevzešli z řádných voleb, ale byli pouze vybráni a vysláni svými národními parlamenty a působili dosud při EP jako pozorovatelé. Řádné volby do EP se v Bulharsku a Rumunsku uskuteční až letos na jaře, nadstandardní počet poslanců (překračující limit stanovený Smlouvou z Nice) přitom bude přetrvávat až do roku 2009, kdy se uskuteční nové volby do EP v celé Unii. Rozdělení mandátů potom již proběhne podle nového způsobu přidělení zohledňujícího vstup dvou nových států

a současně potřebu udržení maximálního počtu 736 europoslanců. Rumunům tak ve volbách v roce 2004 připadne 33 křesel, Bulharům 17. Česká republika v rámci nového přerozdělení křesel přijde o 2 europoslance a jejich celkový počet bude 22, k redukcím dojde i u dalších členských zemí.

Specifika vstupu Bulharska a Rumunska

Institucionální otázky však nejsou jediným bodem a důsledkem přistoupení dvou nových členských států. Bulharsko a Rumunsko byly součástí helsinské vlny rozšiřování EU, Komise přesto na základě hodnotících zpráv z let 2003–2004 rozhodla, že oba státy nebudou součástí první vlny východního rozšíření v roce 2004. Jejich vstup do EU se tak oddálil až do roku 2007, i když ani toto datum nebylo, zejména v případě Rumunska, dlouho jisté. Komise, zejména komisař pro rozšíření Oli Rehn a komisař pro záležitosti justice a vnitra Frattini, dlouhodobě poukazovala na některé přetrvávající ekonomické i právní problémy začlenění obou států, hovořilo se o jednoročním odkladu rozšíření i o možnosti vstupu pouze jednoho z obou států. Komise odložila rozhodnutí o rozšíření na září 2006, konečným verdiktem však bylo přijetí obou států, i když podmínky vstupu lze v porovnání s předchozími vlnami rozšíření považovat v některých směrech za ne zcela standardní.

Klíčová přechodná období

Vůči Rumunsku i Bulharsku byla uplatněna podobná přechodná období na volný pohyb pracovních sil (formát 2+3+2 se stejným mechanismem přechodu mezi jednotlivými fázemi) jako v případě rozšíření v roce 2004, ponechala tedy jejich uplatnění na libovůli současných členských států. V této souvislosti stojí za pozornost reakce nových členů, kteří se vesměs rozhodli přechodné období neuplatnit (za pozornost stojí zejména rozhodnutí Polska zrušit i stávající reciproční opatření, která zavedlo vůči státům EU-15, jež se rozhodly uplatnit vůči EU-10 přechodné období), ale i reakce některých členů EU-15 považovaných v případě rozšiřování v roce 2004 za nejotevřenější země z hlediska uplatnění či neuplatnění tohoto přechodného období (zejména Velká Británie a Irsko; viz níže).

V oblasti společné zemědělské politiky bylo vůči Bulharsku a Rumunsku uplatněno podobné přechodné období jako na státy východního rozšíření z roku 2004, tedy odstupňování nároku na přímé platby vyplácené z rozpočtu fondu EAGGF (Bulharsko a Rumunsko podobně jako státy EU-10 začíná na 25 % přímých plateb EU-15 a plné výše z rozpočtu EAGGF by mělo dosáhnout za 10 let, i když tato perspektiva

může být nejistá, v oblasti společné zemědělské politiky probíhá konstantní debata o nutnosti reformy systému přímých plateb, hovoří se i o jejich možném úplném zrušení pod tlakem jednání WTO).

Podobný by měl být i systém umožňující dorovnávání těchto přímých plateb z vlastních zdrojů, což je ovšem perspektiva vzhledem k ekonomickým charakteristikám Bulharska a Rumunska nepřilíš jistá.

V oblasti společné zemědělské politiky byla uplatněna i některá další přechodná období a výjimky.

Navzdory tomu, že oba státy jsou součástí společného zemědělského trhu, platí i po 1. lednu 2007 zákaz vývozu vepřového masa na trh EU kvůli výskytu prasečího moru, s nímž se dle hodnotících zpráv oba státy dosud z hlediska veterinárních opatření a norem nevyrovnaly požadovaným způsobem. Podobně existuje v případě obou států seznam potravinářských výroben a kombinátů, na něž se vztahuje přechodné období týkající se plnění veterinárních, fyto-sanitárních a hygienických norem. Během tohoto přechodného období nemohou tyto podniky dodávat zboží na společný trh, po jeho uplynutí je třeba, aby buďto prokázaly schopnost plnit tyto legislativní normy, anebo ukončily svoji činnost. Podobná přechodná období byla uplatněna i v případě některých států EU-10 včetně ČR, v případě Bulharska a Rumunska se však toto přechodné období vztahuje na přibližně 200 provozoven. Chystaný vstup Bulharska a Rumunska do EU se přitom v tomto kontextu odrazil i v poměrně nezvyklé oblasti vnějších vztahů EU. V rámci předvánočního zasedání Rady ministrů zemědělství EU řešila ve vztahu k Rusku možnost uvalení embarga na dovoz masa a masných výrobků z EU, které ruská strana zdůvodňovala právě vstupem Bulharska a Rumunska na vnitřní trh EU jakožto dvou zemí, jejichž potravinářská výroba nesplňuje legislativní normy v oblasti ochrany zdraví a spotřebitele. Zde však lze hovořit spíše o použití (či zneužití) přísného legislativního rámce EU v oblasti společné zemědělské politiky a ochrany spotřebitele ruskou stranou, nežli o skutečně vážně míněném záměru. Rusko od uvalení embarga v prosinci ustoupilo, i když v případě dovozu polského masa a masných výrobků dovozní překážky zachovává.

V případě Bulharska a Rumunska bylo dále užito přechodné období na implementaci norem v oblasti letecké dopravy, letecká doprava je tedy vedle společné zemědělské politiky a oblasti justice a vnitra další oblastí, které chce EU i po vstupu obou zemí věnovat zvýšenou pozornost a poměrně detailně zde kontrolovat plnění *acquis communautaire*.

Specifický dohled nad implementací acquis v „problémových oblastech“

Bulharsko i Rumunsko musí každoročně vypracovávat monitoring týkající se vývoje v přetrvávajících problematických oblastech a předkládat jej vždy na jaře Komisi. V případě Bulharska i Rumunska se jedná zejména o přetrvávající problémy v oblasti justice a vnitra (nezávislost soudů, policejní spolupráce, boj s korupcí), dále se jedná o oblast společné zemědělské politiky (kontrola využívání a administrace finančních prostředků prostřednictvím řídicích agentur).

Ve sdělení Komise publikovaném v září 2007, které de facto otevřelo oběma zemím vstup do EU, byly obsaženy „bezpečnostní mechanismy“, které umožňují v případě neplnění závazku postupné implementace *acquis communautaire* ve zmíněných přetrvávajících problémových oblastech užít mimořádných nástrojů právní, ekonomické i finanční povahy.

Je možné v této souvislosti pozastavit čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů, stejně jako zabránit produktům obou států ve vstupu na vnitřní trh, pokud by docházelo k významnému ohrožení rovnováhy (ať již z hlediska fungování vnitřního trhu, nebo plnění legislativních požadavků ochrany spotřebitele). Zejména ve druhém případě nelze označit tento mechanismus za zcela nestandardní nástroj, protože zmíněná možnost je obsažena již v přístupových smlouvách východního rozšíření z roku 2004. Užití pravidelného každoročního monitoringu problematických oblastí je však do určité míry nestandardním nástrojem. Přibližuje de facto členský stát postavení státu kandidátského, který je předmětem každoročního hodnocení Komise, existující bezpečnostní mechanismy navíc plní úlohu jakéhosi nátlakového nástroje. Užití těchto mechanismů v případě vstupu Bulharska a Rumunska svědčí na jedné straně o tom, že rozhodnutí Komise o přijetí obou zemí bylo do značné míry politickým krokem, Komise sama si nebyla jista plněním podmínek vstupu v některých problematických kapitolách *acquis*. Na druhé straně svědčí o snaze zpřísnit podmínky dalšího rozšiřování až na hranici zvláštního přístupu k některým novým členským státům.

Bulharsko a Rumunsko ve vztahu k Schengenu a eurozóně

Z hlediska dalších oblastí *acquis*, Bulharsko i Rumunsko teprve čeká vstup do schengenského prostoru. Jejich přístupové smlouvy nedefinují přesně přechodné období na přijetí schengenského *acquis*, je však jisté, že oba státy budou přejímat legislativu a praktické mechanismy fungování již nového systému SIS II, který ještě není dobudován. Netýká se jich rozšíření stávajícího mechanismu SIS I o státy EU-10, které by

se mělo uskutečnit do konce roku 2007, respektive do konce března 2008. Vstup obou států do „Schengenu“ tedy nelze očekávat dříve než po dobudování nového systému, a to pravděpodobně v roce 2009, oba státy navíc musí prokázat schopnost vyhovět mechanismům fungování nového systému, přičemž podrobný screening kompatibility v oblasti pozemních i námořních hranic, zabezpečení letecké dopravy či spolupráce policejních složek při sdílení a shromažďování informací a potřebných osobních dat je teprve čeká.

Podobně spíše hypoteticky lze hovořit o možnostech přijetí společné měny. V případě Bulharska vzhledem k meziroční míře inflace pohybující se mezi 5%–6% hovoří neoptimističtější odhady o roce 2011. V Rumunsku, kde meziroční míra inflace překračuje 8% a stát se donedávna potýkal s vysokou mírou dluhu veřejných financí, teprve postupně se projevují efekty daňových reforem z let 2004–2005 (zavedení rovné daně), je přijetí eura reálné ještě později.

Přesto se oba státy snaží neponechat na sobě jakousi „nálepku“ druhořadého členství, i když jejich pozice v rámci vnitřního trhu bude i vzhledem ke zmíněným přechodným obdobím nelehká (zejména v oblasti zemědělské výroby, která v obou státech vytváří 10%–15% HDP). Zejména v případě Bulharska bylo možné již krátce po vstupu zaznamenat snahu o více asertivní postup v některých sporných otázkách.

Jedním z nejspornějších bodů vstupu Bulharska do EU byl požadavek ze strany Unie na uzavření nejprve nejstarších 2 bloků a poté i dalších 4 bloků jaderné elektrárny Kozloduj, která vyráběla polovinu elektrické energie a byla významným exportním faktorem v rámci obchodních vztahů Bulharska s okolními státy Balkánu (Rumunsko, ale i Řecko). Uzavření elektrárny Kozloduj mělo být bulharské straně do určité míry kompenzováno ziskem finančních prostředků, s jejichž využitím chtělo Bulharsko financovat výstavbu nové jaderné elektrárny. Bulharská vláda přitom v lednu 2007 krátce po svém vstupu do EU oznámila, že se pokusí vyjednat u Komise zdvojnásobení této kompenzace za uzavření Kozloduje. Zda a do jaké míry se Bulharsku podaří tento svůj požadavek vůči Komisi, bude ovšem předmětem dalších jednání.

Změny ve strategii rozšiřování a Evropské politice sousedství

V souladu se strategií rozšiřování, kterou Komise vydala 8. listopadu 2006 i se závěry Evropské rady uskutečněné 14. a 15. prosince 2006 začaly od 1. ledna fungovat některé nové finanční nástroje v oblasti politiky rozšiřování a Evropské politiky sousedství.

Změny ve strategii rozšiřování

Na základě Komisi vydaného dokumentu s názvem Strategie rozšiřování a hlavní výzvy pro roky 2006–2007, která se věnovala především perspektivám dalšího přibližování zemí západního Balkánu Evropské unii, byl vytvořen nový finanční nástroj pro předvstupní pomoc (Instrument of Pre-Accession, IPA).

Nahradil dosavadní nástroje Phare, Cards, Ispa a Sapard a je určen pro pomoc kandidátským státům (Chorvatsko, Turecko, Bývalá jugoslávská republika Makedonie) i dalším potenciálním kandidátům na členství (Strategie Komise mezi nimi explicitně jmenovala státy západního Balkánu, Albánii, Bosnu a Hercegovinu, Černou Horu a Srbsko). V rámci strategie Komise byla publikována také speciální hodnotící zpráva, která se týká kapacity Evropské unie pro integraci nových členů. Zmiňovala přitom tři dimenze této kapacity: dimenzi institucionální, rozpočtovou a dimenzi politik EU. Doporučovala, aby před vstupem dalších členů, následujícím potenciálně po šestém rozšiřování, byla provedena reforma institucionálního uspořádání EU a aby byly kandidátské státy podrobeny přísnějším kritériím s ohledem na jejich připravenost ke vstupu, i když v tomto směru strategie neposkytla bližší specifikaci.

Změny finančních nástrojů v rámci Evropské politiky sousedství

Evropská politika sousedství (European Neighbourhood Policy, ENP), oficiálně představená v květnu 2004, zahrnuje v současnosti v jedné skupině státy, které byly v rámci tzv. Barcelonského procesu součástí partnerství mezi EU a státy Středomoří (Euromed), mezi nimi státy severní Afriky (Alžírsko, Egypt, Maroko, Tunisko) a Blízkého východu (Izrael, Jordánsko, Libanon, Palestina, Sýrie a také Libye, i když prozatím bez smluvní báze). Druhou skupinu tvoří státy postsovětského prostoru, které v 90. letech 20. století navazovaly s EU vztahy formálně prostřednictvím smluv o partnerství a spolupráci (Partnership and Cooperation Agreement, PCA). Náleží k nim Ukrajina (podpis PCA 1998), Moldávie (podpis PCA 1998), Arménie (podpis PCA 1999), Ázerbajdžán (podpis PCA 1999) a Gruzie (podpis PCA 1999). Zvláštní status v rámci ENP má Bělorusko, které se podílí na některých regionálních programech sousedství zaměřených na oblast Baltského moře a trojstrannou spolupráci (Litva-Lotyško-Bělorusko, Polsko-Ukrajina-Bělorusko) a může také čerpat prostředky ze speciálního finančního nástroje pro ENP. Vzhledem k povaze tamního režimu však není vztah EU a Běloruska v rámci ENP prozatím založen na smluvní bázi. Specifickou pozici vůči ENP má také

Rusko, které může čerpat finance prostřednictvím nástrojů ENP, formálně však vztah EU-Rusko zůstává mimo rámec ENP. Smyslem ENP nemá být příprava na členství v EU, jedná se spíše o aktivitu k prohloubení vztahů mezi EU a příslušnými třetími státy v oblasti ekonomické (volný trh), bezpečnostní (především ve smyslu vnitřní bezpečnosti) i politické (podpora reformem právního systému apod.).

Jako finanční nástroje pro spolupráci v rámci ENP sloužily do roku 2007 především programy TACIS (pro státy postsovětského prostoru, včetně Ruska) a MEDA (pro státy jižního Středomoří). Právě od 1. ledna 2007 byly oba nástroje včetně dalších tematických programů určených pro ENP nahrazeny jediným Nástrojem pro evropské sousedství a partnerství (European Neighbourhood and Partnership Instrument, ENPI).

Hovoří se přitom o možnosti rozdělení strategie ENP na státy někdejšího Barcelonského procesu a právě východní sousedy v rámci postsovětského prostoru, což by mohlo znamenat úsilí EU o specifikaci vztahu s těmito státy, které v některých případech vyjadřují poměrně silný zájem o perspektivu členství v EU (především Ukrajina). Přesto postoj členských států EU není v této otázce jednotný (specifická pozice Polska ve vztahu k východní politice EU) a budoucnost specifických partnerských vztahů v rámci ENP ještě bude představovat důležité téma na pomezí společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU a politiky rozšiřování, především vzhledem k citlivým vztahům s Ruskem a budoucnosti vztahů s Ukrajinou, již v roce 2008 také vyprší platnost dosavadní Smlouvy o partnerství a vzájemné spolupráci.

Politika rozšiřování a Turecko

V další důležité a citlivé otázce týkající se budoucnosti rozšiřovacího procesu, otázce možného vstupu Turecka do EU, vyvolal v lednu 2007 pozornost projev čerstvě potvrzeného praviceho kandidáta na post francouzského prezidenta, Nicolase Sarkozyho, který oficiálně vstoupil do kampaně s heslem „Turecko nemá místo uvnitř Evropské unie“.

Postoj Francie v této otázce, která je právě pro tuto zemi mimořádně citlivá, je tedy v případě Sarkozyho vítězství poměrně jasný. Pod vlivem změn francouzské ústavy by navíc každé další rozšiřování EU mělo v této zemi podléhat referendu, v případě rozhodování o vstupu Turecka by tedy bylo možné očekávat poměrně ostrou kampaň, jejíž důsledky lze obtížně předvídat. Otázkou je, jaké by byly postoje možného budoucího francouzského prezidenta k rozšiřování EU o jiné státy, zejména o státy západního Balkánu,

jejichž prioritní pozici v dalším procesu rozšiřování potvrdila i prosincová Evropská rada, případně ke sblížení s východní Evropou. Přístupová jednání Turecka v prosinci 2006 zpomalily závěry Evropské rady, která pod vlivem trvajících problémů kyperské otázky, již se navzdory snahám finského předsednictví nepodařilo vyřešit, doporučila prozatím neotevírat dosud neprojednávané kapitoly screeningu, dokud v této otázce nenastane pokrok.

2.6 VOLNÝ POHYB PRACOVNÍCH SIL

V souvislosti s rozšířením Unie o Rumunsko a Bulharsko byla znovu otevřena politicky citlivá otázka volného pohybu osob (resp. pracovních sil) z nově přistoupivších zemí.

Podobně jako v případě předcházejícího rozšíření se členské státy rozdělily v zásadě na tři skupiny – ty, které své pracovní trhy otevřely bez omezení, ty, které je otevřely jen v některých sektorech a/nebo uplatňují jiná omezení, a konečně ty, které i nadále počítají s požadavkem pracovních povolení.

Při posledním rozšíření se znovu uplatnil model přechodného období ve formátu 2+3+2 s tím, že v první fázi (do 31. prosince 2008) nejsou členské země povinny Komisi sdělovat ani jakkoli zdůvodňovat, proč přechodné období (ne)uplatňují. Ve druhé fázi postačí sdělení a až ve fázi třetí bude potřeba ze strany členského státu odůvodnit, zda má uplatňování přechodného období svůj význam.

Do první skupiny se podle posledních informací zařadila Česká republika, Polsko, Slovensko, Slovinsko,

Estonsko, Litva, Lotyšsko, Kypr, Finsko a Švédsko, do druhé pak Francie, Maďarsko, Španělsko, Řecko, Itálie, Malta a Velká Británie a do třetí Německo, Portugalsko, Irsko, Rakousko, Dánsko, Belgie, Lucembursko a Nizozemsko.

Specifické postavení získalo Maďarsko, které se jako jediné ze zemí, jež do EU vstoupily v roce 2004 a než se vztahuje uplatňování téhož přechodného období ze strany EU-15, rozhodlo pro obdobný (byť ne tak striktní) krok vůči Rumunsku a Bulharsku.

Příliš překvapivé to však není: Maďarsko patří mezi několik málo zemí, které již vůči EU-15 přijaly v otázce volného pohybu pracovních sil reciproční opatření a v souvislosti s Rumunskem a Bulharskem navíc hraje svou roli i geografická blízkost dotčených zemí.

Zaznamenáníhodný je i krok Velké Británie, resp. Irska, které se po pozitivní zkušenosti s otevřením svých pracovních trhů v roce 2004 nakonec rozhodly vůči Rumunsku a Bulharsku uplatnit restriktce (Irsko přísnější).

Pokud jde o samotné Bulhary a Rumuny a jejich právo přijmout vůči zemím, které hodlají uplatňovat přechodné období, reciproční opatření, lze očekávat, že se tak z politických důvodů nestane. Ostatně i v případě rozšíření v roce 2004 tak nečinily všechny nově přistoupivší země, ale jen Polsko, Maďarsko a Slovinsko.

Aktuální situaci na poli volného pohybu pracovních sil ve vztahu k Rumunsku a Bulharsku a s výhledem do budoucna shrnuje tabulka v části IV.

III. PŘEHLED KLÍČOVÝCH HLASOVÁNÍ EP A HLASOVÁNÍ SKUPINY ODS V EP

Ve sledovaném období se nekonalo žádné plenární zasedání.

|

IV. VOLNÝ POHYB PRACOVNÍCH SIL K 1. LEDNU 2007 (VE VZTAHU K RUMUNSKU A BULHARSKU)¹

Země	Restrikce v letech 2007–2008	Další informace
Belgie	ano	Přesné parametry restrikcí budou stanoveny.
Česká republika	ne	
Dánsko	ano	
Estonsko	ne	
Finsko	ne	
Francie	ano	sektory s nedostatkem kvalifikované pracovní síly – otevřeno 52 sub-sektorů (zemědělství, stavebnictví)
Irsko	ano	nutné pracovní povolení
Island	ano	Země Evropského hospodářského prostoru. Restrikce min do 1.1.2009
Itálie	ano	Stejně restrikce jako při rozšíření v roce 2004.
Kypr	ne	
Lichtenštejnsko	ano	Země Evropského hospodářského prostoru.
Litva	ne	
Lotyšsko	ne	
Lucembursko	ano	restrikce do 2009
Maďarsko	ano	Trh bez restrikcí pro přibližně 200 profesí.
Malta	ano	
Německo	ano	Stejně restrikce jako při rozšíření v roce 2004. Do 2009
Nizozemsko	ano	Stejně restrikce jako při rozšíření v roce 2004. Pracovní povolení, dva roky
Norsko	ano	Země Evropského hospodářského prostoru.
Polsko	ne	
Portugalsko	ano	
Rakousko	ano	Stejně restrikce jako při rozšíření v roce 2004. DO 2009
Řecko	ano	dvouleté období
Slovensko	ne	
Slovinsko	ne	
Španělsko	ano	Restrikce po dobu jednoho roku a pak flexibilní procedura, jejíž parametry budou závislé na vývoji španělského trhu práce.
Švédsko	ne	
Velká Británie	ano	Kvóta pro 20 tis. nekvalifikovaných pracovníků v zemědělství a potravinářství.

Zdroj: Europe Information Service

¹ Tabulka shrnuje situaci na poli volného pohybu pracovních sil k 1. lednu 2007 pro občany Bulharska a Rumunska, a to i v zemích EHP (Island, Lichtenštejnsko, Norsko).

V. SLOVNÍČEK

Dohodovací řízení

Také smířčí řízení. Fáze spolurozhodovací procedury, kterou Rada a EP zahajují v případě, že při projednávání návrhu legislativy nedospěly ke vzájemné shodě. Dohodovacího řízení se účastní zástupci obou institucí. Jejich případný kompromis musí odsouhlasit Rada i EP.

Druhý pilíř

Agenda společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Iniciátorem aktivit jsou vedle Komise i členské státy, Rada zpravidla rozhoduje jednomyslně, EP je konzultován.

Komitologie

Souborné označení pro výbory, jimiž si Rada udržuje kontrolu nad Komisí ve věci pravomocí, které na ni delegovala.

Komunitární preference

Jeden ze základních principů společné zemědělské politiky EU. Podle této zásady mají členské státy spotřebovat primárně zemědělskou produkci z EU.

Nařízení

Jeden ze dvou typů norem, které jsou v EU přijímány nejčastěji. Nařízení jsou přímo účinná a přímo použitelná a po svém přijetí se stávají součástí práva členských států EU.

První pilíř

Agenda jednotného trhu EU a aktivity (politiky), které na ni navazují. (Vše, co nespadá do druhého nebo třetího pilíře.) Komise má v prvním pilíři exkluzivní právo legislativní iniciativy, Rada rozhoduje kvalifikovanou většinou, EP spolurozhoduje.

Směrnice

Jeden ze dvou typů norem, které jsou v EU přijímány nejčastěji. Směrnice jsou zpravidla závazné jen co do výsledku a vyžadují přijetí národního prováděcího předpisu.

Spolurozhodování

Nejpoužívanější legislativní procedura v EU. Při spolurozhodování se na přijímání norem podílí rovným dílem Rada i EP.

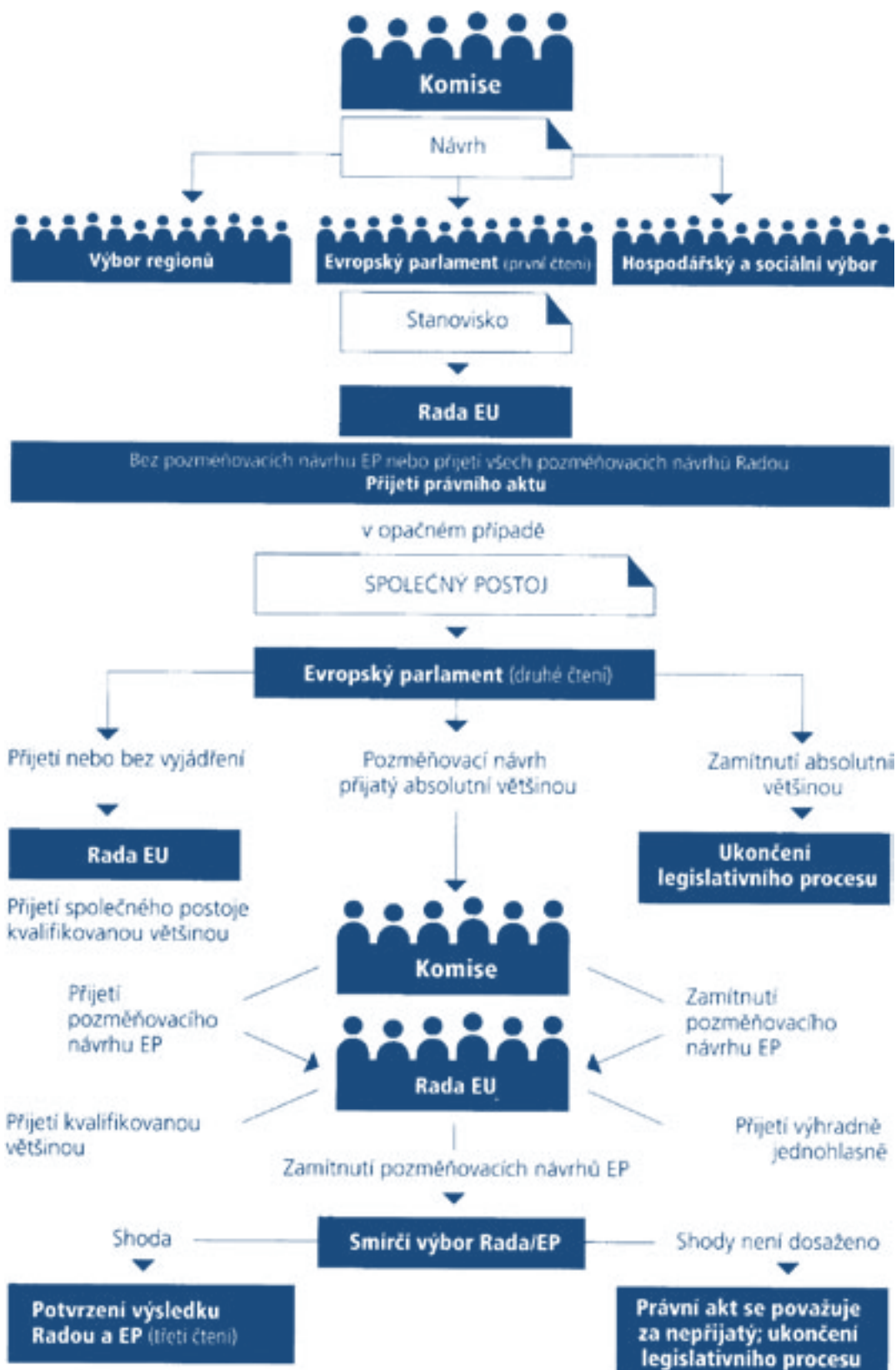
Subsidiarita

Jeden ze základních principů EU. Podle principu subsidiarity se mají nezbytná rozhodnutí a normy přijímat na té úrovni, která je pro to nejvhodnější.

Třetí pilíř

Agenda spolupráce v oblasti justice a vnitra. Iniciátorem aktivit jsou vedle Komise i členské státy, Rada zpravidla rozhoduje jednomyslně, EP je konzultován.

VI. SCHÉMA SPOLUROZHODOVACÍ PROCEDURY

Zdroj: ABC práva Evropských společenství, Praha 2001.